

start **Putovanja**

mjesečnik za turizam i zaštitu okoliša

Broj 19

www.bhputovanja.com

BESPLATNO

Stari grad Srebrenik, najočuvaniji srednjovjekovni grad u Bosni

MAID POROBIĆ, DIREKTOR JKP PANNONICA D.O.O. IZ TUZLE

Panonika je potpuno promijenila Tuzlu ljeti

Uzimajući u obzir da u dobroj sezoni Tuzlu posjeti oko 150.000 gostiju, da je nemoguće naći smještaj u hotelima i da veliki broj građana privatno izdaje slobodne krevete, jasno je da grad ima značajnu korist od kompleksa slanih jezera

Koliko posjetilaca tokom godine prođe kroz kompleks Panonika i odakle dolaze?

- Ljeto 2012. godine je bilo rekordno, posjetilo nas je 400.000 gostiju, od čega je njih 40 posto izvan Tuzlanskog kantona.

IZNAD PLAVE ZASTAVE

Kakve su procjene za ovo ljeto, s obzirom da je sve manje ljudi koji sebi mogu priuštiti ljetovanje na moru ili u inostranstvu?

- Planom smo predviđjeli oko 500.000 gostiju, ali nažalost loše vremenske prilike tokom juna i jula i posljedice majskih poplava najvjerovatnije će biti razlog neispunjenja ovog plana.

U kompleksu Panonika, osim jezera i plaža, ima i drugih sadržaja. Kako biste ih predstavili onima koji nikada nisu posjetili Panoniku i u čemu gosti najviše uživaju?

- Gosti najviše uživaju u čistoj slanoj ljevikovitoj toploj vodi u tri jezera površine 21.000 kvadratnih metara, šljunkovitim plažama dužine 1.500 metara i površine od 22.000 kvadrata, slanim slapovima sa pet kaskada i dva bazena za kupanje i inhaliranje slanih isparenja, a sve to s ekološkim standardima i standardima boravka gostiju iznad kriterija Plave zastave za plaže, mora i jezera. Pored toga, na raspolaganju imaju otvoreni fitness centar, dva terena za odbojku na pijesku, dječiji vrtić, dva tobogana i tri vodena masažera, aqua fitness animaciju gostiju, vožnju funy-bike-om za dvije i četiri osobe, šetnice uz jezera, 11 ugostiteljsko-prodajnih objekata, među kojima su ljetne bašte, restorani, fast-food objekti na kojima se organizuju dnevni i sedmični after-beach-partyji elektronske muzike i nastupi pop-rock muzičkih grupa ili urbane narodne muzike. Mislim da u

svemu tome uživaju, ali značajan broj gostiju uživa i u razgledanju neolitskog sojeničkog naselja, koje svjedoči o više hiljada godina kontinuiteta života u Tuzli ili geološke postavke Panonskog mora, koja govori o spektakularnoj geološkoj prošlosti tuzlanskog kraja.

Kafići, služba hitne pomoći, spasilačke službe... Postoje priče da se osobe treće dobi ljeti sigurnije osjećaju na bazenima Panonike nego same u svojim domovima.

- Panonika je vještačka vodena akumulacija, veliki vodeni park sa dnevnim kapacitetom od 18.000 gostiju, sa tim da je najveća zabilježena posjeta bila 16.500 gostiju i zahtijeva dobru organizaciju rada. Mi smo složen sistem sastavljen od nekoliko potpuno nekompatibilnih djelatnosti kao što su energetika, pumpna filterska postrojenja slane vode, automatika upravljanja procesima, hemijski procesi, briga o zdravlju i sigurnosti ljudi, ugostiteljstvo i trgovina, rekreacija i sport, marketing, finansije i ta-

ko dalje. Imamo 35 stalno uposlenih, a tokom sezone još oko 100 radnika na raznim poslovima. Pored čiste vode, kontrolisane od strane Zavoda za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona, i vrhunskog ekološkog održavanja čitavog kompleksa, najvažnija nam je briga o zdravlju i sigurnosti naših gostiju o čemu brinu ekipa Hitne pomoći Doma zdravlja Tuzla, sa stalno prisutnim vozilom, i spasilačko-redarska služba sa 40 uposlenika koji u svakom trenutku imaju nadzor nad kupalištem i mogu brzo pružiti hitnu pomoć. Zbog toga se osobe starije dobi i osjećaju sigurnije na Panonici negu u svojim soliterskim naseljima. *Otvoreni bazeni su rizični za poslovanje s aspketa vremenskih nepogoda. Kakva je sudbina Panonike u kišnim dijelovima ljeta? Kako se saniraju eventualne štete i gubici?*

- JKP Pannonica d.o.o. Tuzla pozitivno posluje bez sufinansiranja iz budžeta Općine Tuzla, sa cijenama usluga zasigurno najnižim u regiji. Općina ili, ako hoćete, država stopostotni je vlasnik kompleksa i jedini investitor, a cijeli kompleks je, odlukom Općinskog vijeća, proglašen općim dobrom u javnoj upotrebi kojim upravlja javno preduzeće. Pored ljetnjeg programa, zimski rad sa otvorenim klizalištem i prihodi ostvareni drugim projektima omogućavaju uspješno poslovanje i do sada nismo imali iskustvo negativnog poslovanja. Naravno da je uspješnost i ljetnjeg i zimskog rada velikim procentom uvjetovana vremenskim prili-

TIMSKI RAD

Razmišlja li se o privatizaciji?

- Odlukom Općine Tuzla o proglašenju kompleksa Panonike javnim dobrom u općoj upotrebi kome je jedini investitor i stopostotni vlasnik država, Panonika je izuzeta iz procesa privatizacije.

Obično se čuje da je država loš vlasnik preduzeća dok kod Vas to nije

slučaj. Kako uspijevate?

- Sigurno da je uspjeh u radu u ovako teškom okruženju rezultat dobre organizacije, timskog rada svih ljudi uključenih u realizaciju projekta, prihvatanja i realizacije svjetskih standarda iz ove oblasti i realizacije novih projekata, pozitivnog poduzetničkog razmišljanja koje se može ostvariti i u uslovima društvenog vlasništva.

kama, pa je i planiranje našeg rada uvijek nestabilno i teško ostvarivo u slučaju vremenskih poremećaja kao što je to upravo slučaj ovog ljeta i malim posjetama u proteklih tridesetak dana rada. Naime do sada smo imali 54.000 gostiju, što je mnogo manje u odnosu na plan od 200.000 gostiju. U spoju sa posljedicama poplave iz maja, kada je *Panonika* pretrpila značajne direktne i indirektne štete ko-

je se procjenjuju na oko 400.000 KM jer su poplavom uništena sva tri filterska postrojenja i dijelovi plaža prvog jezera, vrlo je moguće da Društvo ove godine posluje negativno. Eventualni gubici će se sanirati iz akumulirane dobiti prethodnih godina, a štete od poplava mogućim sredstvima iz fonda za pomoć poplavljenim privrednim društvima i kreditnim sredstvima.

Koliko ljudi direktno i indirektno ima koristi od Panonike?

- Direktna korist je sigurno sama izgradnja ovog kompleksa na nekada potpuno devastiranom području koje je bilo velika vodena močvara u centru grada, nastala kao posljedica dugotrajnog nekontrolisanog crpljenja slane. *Panonika* je potpuno promijenila izgled grada i način života u gradu tokom ljeta. Općina Tuzla je 2012. godine dobila priznanje ODISEJ od Svjetske turističke organizacije (UNWTO), na čijoj zvaničnoj web-stranici se nalazi link na *Panonska jezera*. Direktna korist je i politika niskih cijena koja omogućava boravak i odmor svim kategorijama građana, pa i onim ekonomski najugroženijim. Ne postoji statistika o potrošnji gostiju van *Panonike*, ali uzimajući u obzir da u dobroj sezoni grad posjeti oko 150.000 gostiju, da je nemoguće naći slobodne sobe u hotelima, motelima, prenoćistima i da veliki

broj građana privatno izdaje slobodne sobe, apartmane i kuće, jasno je da grad ima značajnu korist radom kompleksa slanih jezera. Veliki broj gostiju u Tuzli tokom ljeta je zasigurno i opredijelio investitora za gradnju hotelsko-stambenog kompleksa *Melanin* u vrijednosti većoj od 100 miliona eura, kao i gradnju nekoliko manjih motelskih kapaciteta privatnih investitora.

BITI JEDINSTVEN U REGIJI

Koliko novca godišnje ode u budžete samo od Panonike?

- Tokom 2013. su realizovani prihodi u visini od 1,9 miliona KM, od čega se u budžetske tokove vratilo oko 400.000 KM kroz direktne i indirektne poreze, te u penzije i zdravstvene fondove.

A kolika su bila ukupna ulaganja u cijeli projekat i kolika su ulaganja tokom godine u tekuće održavanje?

- Ukupna ulaganja Općine Tuzla u tri faze izgradnje kompleksa *Panonskih jezera* iznose oko 10 miliona KM. Tekuće i investiciono održavanje kompleksa na godišnjem nivou iznosi oko 100.000 KM, pri čemu ukupni trošak tehnološkog procesa rada jezera, a tu uključujemo električnu energiju, tehnološku i slanu vodu, filtriranje i dezinfekciju vode i slično, povlači 31 posto ukupnih godišnjih troškova po-

slovanja ili oko 55.000 KM.

Koje su to prepreke koje onemogućavaju da rezultat Panonike bude još bolji? Recimo put od Sarajeva do Tuzle je vrlo loš...

- *Panonika* je projektovana za samoodrživi rad sa relativno malom čistom dobiti, ali sa niskim cijenama usluga koje su pod kontrolom vlasnika, Općine Tuzla, i za stvaranje ambijenta povoljnog za investiciono ulaganje privatnog sektora u smještajne kapacitete, ugostiteljske objekte, projekte kreativne industrije i samozapošljavanja. Izgradnja putne infrastrukture prema Tuzli i konačno otvaranje Tuzlanskog aerodroma za nekoliko europskih destinacija, sigurno će pozitivno uticati na ostvarivanje boljih rezultata našeg rada i dovođenje gostiju sa dubljim džepom na *Panonska jezera*.

Šta dalje? Spremate li neke nove sadržaje?

- Rad *Panonike* u proteklih 10 godina, tokom kojih nas je posjetilo oko 2,5

SVI IMAJU SVOJU PRIRODU

S obzirom da je Panonika nastala praktično na smetlištu, vidite li negdje u BiH prostor za slične projekte? Ili, da li biste i drugim opštinama preporučili slične projekte?

- Ideja *Panonike* je u suštini vrlo jednostavna: iskoristiti prirodni resurs, što je u našem slučaju slana voda, i staviti ga u funkciju razvoja grada. Mislim da svaka sredina u BiH ima svoj prirodni resurs koji može iskoristiti i osmisлити slične projekte kao što je to učinio grad Tuzla, na čelu sa načelnikom Jasminom Imamovićem, koji je idejni tvorac projekta i uporni vizionar daljnjeg razvoja našeg grada.

miliona gostiju, stvorio je imidž Tuzle kao značajnog ljetnjeg turističkog odredišta. Izgradnjom trećeg jezera i nekoliko parkinga 2012. završena je izgradnja većih infrastrukturnih objekata. Naša vizija je da *Panonika* postane jedinstvena turistička atrakcija u jugoistočnoj Europi, uključena u svjetsku asocijaciju vodenih parkova. U narednom periodu će se raditi na dodatnom unutrašnjem uređenju, izgradnji pješačke pasarele i treće ulazne kapije za vezu sa samim centrom grada, formiranje poslovne jedinice tipa turističke agencije i, naravno, dugoročno planirati izgradnju zatvorenih kupališnih kapaciteta za rad tokom cijele godine.

Postoji li mogućnost razvoja vodenih sportova na bazenima?

- Ne razmišljamo o tome jer nemamo uslove za rad tokom cijele godine. ●

STARI GRAD SREBRENİK, NAJOČUVANIJI SREDNJOVIJEKOVNI GRAD U BOSNI

Gdje je ugarski državni pečat?

Mjesto na kojem je Stjepan II Kotromanić dobio sina, dok je s Dubrovčanima pregovarao o najmu Stona i Pelješca, nikad nije do kraja istraženo i ne zna se sa sigurnošću ko su mu bili graditelji

Bajkoviti prizor sa zidina Starog grada Srebrenika privlačio je stoljećima strane vojske, čije su vojskovođe često lomile zube na ovom simbolu srednjovjekovne bosanske države.

Stari grad Srebrenik, mjesto čiji su ostaci danas vezani za tvrđavu *Gradina*, jedan je od najstarijih srednjovjekovnih bosanskih gradova i spominje se već 1333. godine, kada je bosanski ban **Stjepan II Kotromanić** potpisao povelju sa Dubrovačkom Republikom o iznajmljivanju Stona, Pelješca i još nekih dijelova Dubrovačke Republike.

- Sama činjenica da se ovdje odvijaju međudržavni pregovori, govori nam da je ovaj grad imao značajno mjesto u hijerarhiji gradova srednjovjekovne bosanske države - kaže *Anadoliji* historičar i profesor Pravnog fakulteta u Tuzli **Edin Mutapčić**.

U zimu 1333. u tvrđavi je, bilježe hroničari, boravila bosanska vladarska porodica, a Dubrovčani su čak zabilježili da se tom prilikom u tvrđavi rodio i banov sin.

Srebrenička *Gradina* jedna je od najočuvanijih tvrđava iz srednjeg vijeka u BiH, a bila je dom bana Stjepana II sve do njegove smrti 1353. godine.

Nepristupačnost tvrđave odolijevala je naletima brojnih armija tog vremena.

Stari grad je, piše *Anadolija*, podignut na stijeni koja se izdiže iznad okolnih naselja u visini od oko 50 do 70 metara. Visinska razlika između najniže i najviše tačke

BESKRAJNA DOLINA

Gradina je iznimno stara, a zaštitnim zidovima se ne može precizno odrediti starost.

Sa najviše kule se pruža bajkovit pogled na plodnu dolinu, naizgled beskrajnu.

S druge strane dvorca *Gradine* je planina Ozren, a u uskom zagrljaju obronaka Majevica mirno stoji ušuškani grad Srebrenik.

Tvrđava se poput zaštitnika uzdiže iznad Srebrenika i pruža širok pogled na čitav grad.

TRI DIJELA, ČETIRI KULE

Stari grad Srebrenik se sastoji iz tri dijela koja se nadovezuju jedan na drugi sa četiri kule i omanjim dvorcem.

Donji Grad čini ulazna kvadratna četverostrana kula - kapija sa pomoćnom zgradom i dvorištem. Odatle se pored zaobljene četverostrane kule stiže do platoa na kome se nalazi kasarna, odakle, pored kvadratne četverostrane kule vode kamene stepenice do kapije *Gornjeg Grada* odnosno *Srebreničke citadele*.

U citadeli se nalazi manji dvorac, pored koga je na vrhu stijene iznad ulazne gradske kule-kapije smješten veliki okrugli četverostrani *Donžon*.

na kojoj se nalazi kula je oko 13 metara.

Za tvrđavu u Srebreniku veže se i jedan važan historijski događaj, kada je na prostore srednjovjekovne Bosne krenuo mađarski kralj Lajoš.

- On je ovdje, upravo pod Srebrenikom, doživio težak poraz, a tom prilikom je, ne znamo da li u bijegu ili u nekim d r u -

- Od samog početka, unutar zidina grada Srebrenika razvija se život zajedno sa džamijom koja je bila u sastavu Tvrđave. Ovaj grad živi u nekom drugom, orijentalnom ambijentu od 1518., 1519. godine kada dolazi pod osmansku upravu - pojašnjava profesor Mutapčić.

Džamija koja je bila unutar tvrđave, tamo je sve do sredine 19.

Edin Mutapčić

gim okolnostima, izgubljen ugarski državni pečat - ispričao je Mutapčić.

Gubitak državnog pečata je u srednjem vijeku značio potrebu verifikacije svih onih ugovora koji su ovjereni tim pečatom. *Gradina* je u srednjem vijeku imala značajnu stratešku ulogu.

- Srebrenik je već 1408. godine postao značajno ugarsko uporište te će pod njihovom kontrolom biti do 1443. godine. Sudbina grada će se 1464. godine vezati za Mađare, koji preuzimaju upravu od Osmanlija koji su se tu zadržali samo godinu dana - rekao je Mutapčić.

Prvi osmanski *defteri*, knjige, u Srebreniku, pored *varoši grada Srebrenika*, opisuju još jednu gradsku mahalu.

stoljeća.

Međutim, Stari grad Srebrenik polako gubi svoju stratešku ulogu koju je imao tokom minulih stoljeća.

- Danas, u 21. stoljeću, ovo je najočuvaniji srednjovjekovni grad u Bosni, najočuvaniji primjerak arhitekture toga doba - kaže Mutapčić.

Ko su bili graditelji Starog grada Srebrenika teško je reći jer, kako kaže Mutapčić, *Gradina* nikada nije doživjela arheološka iskopavanja.

- Ona su ta koja bi trebala da daju odgovor na graditelje Srebrenika. Treba reći da su ovdje pronađen i rimski novac i keramika koja se može svrstati u neki raniji period - kazao je Mutapčić za AA. ●

GAZI HUSREV-BEGOV VAKUF VJERA POKRENE 200.000 LJUDI

Profesorica s Ekonomskog fakulteta u Sarajevu Jasmina Osmanković smatra da je bitno u okviru Islamske zajednice

organizirati službu ili neko drugo tijelo koje bi pratilo vjerski turizam i posjete raznim dovištima u BiH.

Ona je to rekla u Sarajevu tokom okruglog stola *Religijski turizam, perspektive i mogućnosti Islamske zajednice* kojeg je organizirao Gazi Husrev-begov vakuf. U BiH ima veliki broj privlačnih vjerskih destinacija i događaja, a neki, kaže profesorica, imaju višestoljetnu tradiciju.

- Neke preliminarne ocjene govore da se oko 200.000 ljudi u toku godine odluči za posjetu nekim vjerskim događajima - kazala je prof. Osmanković.

KNJIGA EVIDENCIJE

U FBiH RADI 677 TURISTIČKIH VODIČA

Po Knjizi evidencije izdatih uvjerenja o položenom ispitu za turističke vodiče koju vodi federalno Ministarstvo okoliša i turizma, na području Federacije radi 677 turističkih vodiča.

U Kantonu Sarajevo ih je 216, Hercegovačko-neretvanskom 342, Srednjobosanskom 48, Unsko-sanskom 23, Zeničko-dobojskom 25, Tuzlanskom 18, Bosansko-podrinjskom 11, Zapadnohercegovačkom sedam, Posavskom dva, te livanjskom Kantonu šest.

Turistički vodiči u Federaciji moraju imati najmanje srednju stručnu spremu, položen stručni ispit za turističkog vodiča, te poznavati najmanje jedan svjetski jezik na kojem će komunicirati sa turistima koje vode.

TRADICIJA TRAJE

POLA VIJEKA UNSKE REGATE

Ovogodišnja 42. Internacionalna turistička Una regata, u organizaciji Nacionalnog parka *Una*, počinje na dan kad se ovaj broj *BH Putovanja* pojavljuje pred čitaocima i trajeće četiri, umjesto prvobitno predviđena dva dana.

Promijenjen je i prvobitni plan da se vesla od Martin

Broda samo do Bihaća, pa će i ova kao i prethodne regate završiti u Bosanskoj Krupi. Najzbudljivija dionica gornjim tokom rijeke Une, od Štrbačkog Buka kroz kanjon do Bihaća, na programu je, inače, 31. jula.

Direktor NP *Una* Amarildo Mulić je kazao da je ovo prilika i da se obilježi 50 godina od početka organiziranog spuštanja niz Unu. Naime, prva Una regata krenula je 5. augusta 1964. godine iz Martin Broda, a završila je 10. augusta u Bosanskoj Krupi.

Ciparis živi od 15. vijeka

Posebnu dimenziju daje Počitelju mješavina dva graditeljska stila - srednjovjekovni gradić imao je mediteranski izgled, ali je nakon turskog osvajanja orijentalno preoblikovan

Smješten na lijevoj obali modrozeleno-rijeka Neretve, na putu Mostar - Čapljina, srednjovjekovni gradić Počitelj jedna je od najzanimljivijih turističkih atrakcija u BiH.

GRADIO TVRTKO?

Iako se grad prvi put spominje u pisanim dokumentima 1444. godine, pretpostavlja se, piše *Anadolija*, da ga je dao izgraditi bosanski kralj **Tvrtko** 1383. godine. Ovaj srednjovjekovni gradić imao je mediteranski izgled, ali je nakon turskog osvajanja orijentalno preoblikovan.

Mješavina ova dva graditeljska stila daje Počitelju posebnu dimenziju, a historijsko urbano područje Počitelja je u januaru 2007. godine uvršteno i na tentativnu listu UNESCO-a.

Počitelj je ljepotom uvijek mamio prolaznike, a poznat je i kao domaćin likovnoj

koloniji sa najdužom tradicijom u jugoistočnoj Evropi.

Šišman Ibrahim-pašina džamija, medresa i kuća Gavrankapetanovića su rekonstruisane i otvorene za posjetioce.

Ipak, najveću pažnju u Počitelju privlači visoka tvrđava koja se na vrhu brda uzdiže iznad grada. Tu je i sahat-kula, a djelimično je obnovljen i hamam.

Šišman Ibrahim-pašina džamija, također znana i kao Hadži-Alijina džamija, izgrađena u 16. vijeku, nalazi se u samom središtu Počitelja.

Džamija se odlikuje monumentalnošću i jednostavnošću. Pored munare stoji i drvo *ciparis* doneseno iz Libana u 15. vijeku.

Počitelj je danas naseljeno mjesto u sastavu općine Čapljina, a mještani Počitelja ustali su proletos protiv javnog preduzeća koje namjerava formirati Općina Čapljina, a

koje bi gospodarilo Počiteljem, Mogorjelom i Starim gradom u Gabeli.

KAKO ODRŽATI TURIZAM

Mještani žele da o njihovom

nici Počitelja, te da to znači organizaciju turističke ponude, uvođenje taksi za turističke grupe te otvaranje nekoliko radnih mjesta za mještane Počitelja.

U federalnom ministarstvu okoliša i turizma, kao jednom od glavnih finansijera razvoja Počitelja, podržavaju općinsku ideju formiranja javnog preduzeća koje bi zaštitilo dosad uložene investicije i učinilo turističku

mjestu odlučuju oni, zajedno sa Vladom Federacije, koja je proteklih godina u Poči-

te bi zaštitilo dosad uložene investicije i učinilo turističku

telj uložila više od 5,5 miliona maraka.

Iz Općine poručuju kako je vrijeme da se uvede reda u poslovanje bosanskohercegovačkog bisera kulturno-historijskog naslijeđa, te pojašnjavaju kako će u upravi javnog preduzeća biti zastupljeni predstav-

ponudu mjesta, koje godišnje posjeti 100.000 turista - održivom.

Bez obzira na ishod političke prepirke, Počitelj i njegove kaldrme, zidine, grmovi nara..., spremno dočekuju nove posjetioce i zaljubljenike ovog hercegovačkog bisera. ●

ČAPLJINSKI KARNEVAL TRAŽI SE KRALJICA

I ove će se godine u Čapljini, ovaj put 2. kolovoza, održati Međunarodni ljetni karneval u organizaciji Turističke organizacije Čapljinka i načelnika općine

Čapljina Smiljana Vidića.

Kao i svake godine, velik broj međunarodnih i domaćih karnevalskih grupa potvrdilo je svoj dolazak pa se očekuju gosti iz Italije, Slovenije, Crne Gore i Hrvatske.

Sve počinje prijemom kod Vidića, pa slijedi mimohod kroz grad i veliki Karneval party pod maskama, na kojem će se birati kraljica karnevala i njene pratilje.

Čapljinski karneval jedan je od najkvalitetnijih karnevala u regiji, a Čapljina je jedini grad iz BiH koji je član Europske asocijacije karnevalskih gradova.

BAŠ SU OTVORILI VIJEĆNICU AULA, SVOD I STEPENIŠTE...

Gradska uprava Sarajeva otvorila je vrata obnovljene Vijećnice za građane i turiste, a prve posjetitelje dočekao je i ugostio gradonačelnik Sarajeva Ivo Komšić.

„Dani otvorenih vrata Vijećnice traju do kraja jula i za to vrijeme ulazak je besplatan. Građani i turisti mogu posjetiti centralnu aulu, unutarnje galerije, centralno stepenište...“, saopćeno je iz Gradske uprave.

Grad je osigurao kompletnu organizaciju posjeta, kontrolu boravka i kretanja, kao i zaštitu ljudi i imovine u prostoru centralne aule Vijećnice, a planirano je da se posjete obogate brojnim sadržajima.

BLAGOJEVIĆI NE MIRUJU KAD SE NOLE ŽENI...

Vlasnici etno-sela Montenegro, u selu Brezna u Pivi, braća Milonja i Radonja Blagojević, poklanjaju teniseru Novaku Đokoviću plac od 3.000 kvadrata koji se nalazi na zaravni između kanjona Nevidio i planina Vojnik i Durmitor.

Braća kažu da je to znak zahvalnosti Đokoviću ne

samo zato što je kao sportista proslavio državu jer je porijeklom Crnogorac već i zato što je svadbom na Svetom Stefanu promovirao Crnu Goru bolje nego Ministarstvo turizma u posljednjih 10 godina. Blagojevići su poznati i po neobičnim manifestacijama, poput natjecanja u ležanju, ali i po proizvodnji jedinstvenih suvenira kao što su bočica sa crnogorskim zrakom i pivagra, a tu su i vrt Angelina Jolie i Brad Pitt, ludi kamen star oko hiljadu godina...

MOŽDA SE DESI ČUDO PA HERCEGOVINA, PO UGLEDU NA PROVANSU ILI KORZIKU, DOBIJE PUT MIRISA

Kila hercegovačke besmrtnosti 1.500 eura

Poenta je da turisti dođu ovdje, provedu nekoliko dana, hodaju sa beračima ljekovitog bilja, obiđu destilerije i vide cijeli proces pravljenja ulja, priča Radovan Anđelić, čija destilerija mirisnih ulja od ove godine izvozi i u Japan

Po uzoru na slične rute u Provansi ili na Korzici, uskoro bi u Trebinju, ukoliko lokalna turistička zajednica konačno pokaže malo više sluha, mogla zaživjeti turistička ruta pod imenom *put mirisa*.

TREBINJE - JAPAN VIA SARAJEVO

- Poenta je da turisti dođu ovdje, provedu nekoliko dana, hodaju sa beračima ljekovitog bilja, obiđu destilerije i vide cijeli proces pravljenja ulja. Otprilike nešto slično poput puteva vina. Nažalost, za sada samo ja radim na tome, iako postoji potencijal da to bude vrlo ozbiljan projekat - kaže za BH putovanja Radovan Anđelić, vlasnik istoimene trebinjske destilerije. Na području ovoga

grada egzistira nekoliko destilerija koje se bave otkupom i preradom ljekovitog bilja.

Osim zapadnoevropskih zemalja, Anđelićevi proi-

zvodi su našli put i do probirljivog američkog tržišta, a ove godine se očekuje da krene i izvoz u daleki Japan.

- Ulje se prodaje u kilogramima, a cjenovni raspon se kreće od kadulje koja

košta 60 eura, do smilja koje ide i do 1.500 eura za kilogram. Ukupno gledajući, bit će oko miliona maraka izvoza ove godine. Poslije 18 godina, koliko sam u ovome poslu, mogu reći da se od ovoga može živjeti pod uslovom da bar malo govorite engleski, da imate kupca i ako shvatate značaj prateće dokumentacije - kaže Anđelić.

Jednostavno, nije dovoljno samo

reći da je nešto prirodno i nezagađeno.

- Mi imamo godišnje kontrole i certifikaciju, odnosno *sljedivost* po šiframa, gdje se može sve pratiti, počevši od lokacije na kojoj je berač ubrao bilje. Tek tada je certifikat validan. Kada to imate, onda su vam otvorena vrata u Evropi, ne trebaju vam dodatne analize i nemate carinskih barijera. Ali naši ljudi to baš i ne shvataju najbolje - pojašnjava naš sagovornik.

Zanimljivost predstavlja činjenica da je poznata hercegovačka dovitljivost pobi-

Radovan Anđelić

Foto: Radiotrebinje.com

PRAVI ČAJ OD PRAVE JABUKE

Radovana Anđelića domaće tržište ne zanima jer je, kaže, teško nositi se sa ovdašnjim trgovačkim lancima, mada postoji mogućnost da se nešto pokrene i na tom planu. Ukoliko do toga dođe, plaćanje će biti isključivo avansno.

- Pored ulja, mi imamo i program organskih čajeva. Za ilustraciju, voćni čaj koji kupite u prodavnici sadrži od 30 do 70 odsto sušene jabuke, ali se tu radi o jabuci koja nije uspjela ni poslije 17 prskanja. Mi, međutim, to organski kombinujemo od divlje jabuke koja ničim nije prskana i od borovnice. Iskren da budem, ne možemo sada trenutno sve stići jer se to mora lijepo upakovati pa prodavati. Trebalo bi se više uložiti i u marketing da se ljudima objasni da je bolje da plate kutiju čaja četiri marke, ali da zato oni, njihova djeca i unučići piju pravi čaj. Nije to puno skuplje, a velika je razlika u kvalitetu. Ali, opet ponavljam, ne možemo to sada sve stići - kaže naš sagovornik.

jedila još poznatiju inertnost bh. administracije. Naime, zbog nepostojanja jedinstvenog ministarstva poljoprivrede preko kojeg bi se u teoriji trebalo odvijati certificiranje, zainteresovani poduzetnici, među kojima je i naš sagovornik, su uz pomoć Švedske vlade napravili ovlaštenu kuću u Sarajevu koja sada izdaje validne izvozne certifikate, što trenutno nema nijedna zemlja u regionu.

JAPANCI ĆE ŽIVJETI JOŠ DUŽE

Još je, međutim, zanimljivije što su Japanci zainteresovani za hercegovačku biljku besmrtnosti.

- Smilje koje namjeravamo izvoziti u Japan, ima italijanski naziv koji u prevodu znači vraćanje iz mrtvih, odnosno biljka besmrtnosti, a raste po Hercegovini i Dalmaciji. Najcjenjenija je u Francuskoj, a i naša je dobila priznanje. Inače, kvalitet ulja je naročito važan u aromaterapiji, odnosno u oblasti liječenja mirisima, što je na Zapadu vrlo popularno. To je vrlo skupo bilje, a mi upravo idemo da ga plantažiramo. Kilogram te biljke besmrtnosti košta 1.500 eura, a da bi se napravio kilogram ulja potrebno je od 700 kilograma do jedne tone bilja - navodi Anđelić.

On ima destilator velikog ka-

paciteta, koji po potrebi može raditi i danju i noću. Beruči u destilariju donose bilja onoliko koliko mogu donijeti sa brda. U prosjeku je to od 100 do 200 kilograma, što zavisi od volje za radom i organizacije.

- Vjerovali ili ne, imao sam prošle godine oca i sina koji su zaradili otprilike 30.000 maraka. Toliko su smilja meni prodali. U pitanju je bilo oko 15 tona bilja, a za to im je trebalo oko 40 radnih dana. Naravno, tako vrijednih ljudi nema puno. Gradsko stanovništvo uglavnom hoće da bere smilje oko puta, a okolina Trebinja je takva da ima smilja iza brda. Treba na vratu to pješke nositi i, ustvari, teže je nositi nego ubrati - priča Anđelić.

On smatra da ova djelatnost ima budućnost, jer su proizvođači praktično okrenuti isključivo izvozu, što potkrepljuje i podacima Vanjskotrgovinske komore BiH koji otkrivaju da je, sa godišnjim izvozom od 20 do 25 miliona maraka i uvozom čajeva od dva do pet miliona, ljekovito bilje jedina pozitivna stavka u uvozno-izvoznoj bilanci u sektoru poljoprivrede.

- Ja čak nemam ni web-site jer mi ne treba, ali zato sam na sajmu u Nirnbргу svake godine - kaže naš sagovornik. ●

POLA GODINE, 60.000 TURISTA KIŠA UDALJILA VRELO BOSNE

Spomenik prirode Vrelo Bosne od početka godine posjetilo je 60.000 turista, što je, po evidencijama Javne ustanove Zaštićena prirodna područja Kantona Sarajevo, isti broj u odnosu na prethodnu godinu. Stručna rukovodite-

ljica za zaštićena prirodna područja Elma Karović kaže za Fenu da je razlog tome kiša tokom većeg dijela maja i juna. Osim bh. dijasporu, Vrelo Bosne posjetio je i veliki broj stranaca iz evropskih zemalja, Amerike i Australije.

KAMPANJA NA GRANICI PTICE SE NE ZNAJU BRANITI

Ptice bez granica kampanja je koju su krajem jula Oxfam i Centar za zaštitu i proučavanje ptica, u saradnji sa udruženjima Naše ptice i Novi val iz BiH, te Opštinom Tivat iz Crne Gore, proveli na graničnom prelazu Zubci - Sitnica, između Trebinja i Herceg-Novog.

Putnicima na ovom graničnom prijelazu skrenuta je pažnja na probleme vezane za borbu protiv krivolova, očuvanje ptičijih staništa ovog migratornog puta, uspostava watchdog inicijative, a dobili su i informacije o tome kako se može pomoći u zaštiti ptičijeg fonda.

Kampanja je dio projekta ORNIBA - Zaštita ptičijih vrsta na Balkanu: Zajednička intervencija BiH i Crne Gore kojeg finansira EU iz IPA fonda, a primarno je usmjerena ka zaštiti Hutovog blata u BiH i Tivatskih solila u Crnoj Gori.

NOVO U BANJI VRUĆICI BAZEN VRIJEDAN DVA MILIONA

U nedavno otvoreni kompleks bazena u Zdravstveno-turističkom centru Banja Vrućica, pravljjen biodizajn tehnologijom od biomaterijala, uloženo je oko dva miliona KM.

Bazen je napravljen u obliku prirodnog jezera, vodene površine oko 650 kvadrata, bez betonskih konstrukcija i oštih ivica. Ukupna površina kompleksa je 5.000 kvadrata, a kapacitet je 500 gostiju kojima su na raspolaganju i sunčališta, natkrivena ugostiteljska terasa, te dio prilagođen za najmlađe posjetioce.

PARIZ, GRAD SVJETLOSTI, DRUGA TURISTIMA NAJINTERESANTNIJA METROPOLA U SVIJETU

Puno se vidi i za tri dana

Oni koji možda jednu večer namjeravaju odgledati nešto sa repertoara Moulin Rougea moraju znati da ulaznica u prosjeku košta nešto ispod 100 eura

Grad svjetlosti, prebogate istorije, modna metropola, poslovni centar, mjesto za odličan shopping, sjajan noćni život uz najbolje svjetske restorane i fenomenalnu gastro ponudu, atrakcije su koje u Pariz svake godine privlače milione turista.

BESPLATNO U NOTRE DAME

Samo tokom prošle godine ih je bilo između 16 i 17 miliona, što prijestolnicu Francuske pozicionira na drugo mjesto najpopularnijih svjetskih turističkih destinacija, odmah iza Londona. Pariz je smješten na obalama rijeke Seine u sjevernoj Francuskoj, u središtu pokrajine Ile-de-France, poznatije pod imenom Pariška regija, a na širem gradskom području živi oko 11 miliona stanovnika. Sa tolikom ponudom i impozantnom veličinom za sve one koji po prvi put posjećuju Pariz nameće se pitanje kako se organi-

zovati i odakle početi.

Bilo da idete u nekom turističkom aranžmanu ili u svojoj režiji, obilazak ćete gotovo sigurno početi od pariške ikone, slavnog *Eiffelovog tornja* u neposrednoj blizini rijeke Seine na Champ de Mars. Za one koji nemaju organizovan prevoz, najbolja opcija prevoza do tornja je metro. U zavisnosti iz kojeg pravca dolazite i kojom linijom idete, odgovara vam nekoliko stanica, ali prvi doživljaj tornja je vjerovatno po najbolji ukoliko izađete na poznatoj stanici *Trocadero*, ko-

zini se nalazi i vrlo posjećen *Muzej d'Orsay*.

ELIZEJSKA POLJA PARIŽANIMA PRESKUPA

U Parizu svakako ne nedostaje zelenila, a iako možda ne spada u top atrakcije, Park Jardin du Luxembourg je mjesto koje gotovo svi posjete.

Kroz čuvenu Avenue des Champs-Élysées također morate proći, ali je mala vjerovatnoća da ćete na tim Elizejskim poljima nešto i pazariti jer su tu luksuzne radnje sa nepristupačnim cijenama, za koje kažu

da su oдавно previsoke i samim Parižanima. Espresso u nekom od lokala u ovoj aveniji teško da ćete popiti za manje od pet eura, ali u nekoj od poprečnih i ne baš glamuroznih uličica i možete.

Podjednako luksuzna je i susjedna avenija Rue du Faubourg Saint-Honoré, gdje se nalazi i *Elizejska palata*, dom francuskog predsjednika.

Centralna tačka 12 gradskih avenija je Place Charles de Gaulle, na kojem dominira *Arc de Triomphe*, odnosno trijumfalna kapija usred kružnog toka, što je čini možda i najmanje pristupačnom atrakcijom uz *Moulin Rouge* ispred kojeg ćete također teško pronaći idealan ugao i rijedak saobraćaj za idealnu fotografiju.

Kako većina turističkih aranžmana traje u prosjeku tri dana, to je sasvim dovoljno vremena da obiđete glavne atrakcije, a moći ćete, uz nešto bolju organizaciju, zakačiti i još poneku od zaista brojnih lokacija koje treba posjetiti.

U zavisnosti od afiniteta i interesovanja, nećete pogriješiti ako se odlučite posjetiti *Versailles*, kraljevsku palatu *Luja XIV*, poslovnu zonu *Défense*, *Disneyland*, Latinsku četvrt ili za petnaestak eura priuštiti sebi jednosatni obilazak kompleksa *Roland Garros*.

Iako se Francuzi neće baš raspričati na engleskom jeziku, za najbolji prevoz do željene lokacije ćete se već nekako snaći.

Gastroponuda je u svakom dijelu grada vrhunska i teško je bilo šta preporučiti, baš kao i slučaju noćnog života. Oni koji možda jednu večer namjeravaju odgledati nešto sa repertoara *Moulin Rougea* moraju znati da ulaznica u prosjeku košta nešto ispod 100 eura. Za sve ostalo ćete se i sami snaći jako brzo. ●

CIJENE

Pošto Pariz spada u destinacije koje se moraju vidjeti bar jednom u životu, planiranje troškova je jedan od najvažnijih parametara prije putovanja.

Cijenu hotelskog smještaja i prevoz, bilo da je u pitanju avion, autobus ili automobil, možete precizno unaprijed izračunati. Restoranska ishrana, nažalost, nije nešto što je pristupačno prosječnom bh. džepu, ali su zato cijene u lancima brze hrane prihvatljive.

Cijene u supermarketima su također podnošljive, a poneki prehrambeni proizvodi ili alkoholnih pića su čak i jeftiniji nego u BiH.

Zanimljivi suveniri se prodaju na svakom ćošku, a možete ih naći već po cijeni od jednog eura.

Ulaznice za većinu atrakcija se kreću u rasponu od pet do 15 eura.

Sa oko 300 metrostanica, ovaj vid prevoza je najjednostavniji, najbrži, ali i najjeftiniji jer je karta 1,70 eura. S istom kartom možete presjesti i na drugu liniju pod uslovom da se križaju na istim stanicama.

ja je istina nešto udaljenija.

Kad saberete početne utiske, sa približavanjem tornju primjetit ćete i ogromne redove za penjanje na ovu nevjerovatnu građevinu.

Nakon što oko tornja dopola ispraznite baterije na fotoparatima, naredna destinacija će vjerovatno biti ništa manje slavna katedrala *Notre Dame*, ispred koje će vas također dočekati predugi redovi. Ovo impresivno zdanje je, inače, jedna od rijetkih atrakcija koja se može besplatno obići. Stotinjak metara iza katedrale ćete, za par eura, od uličnog prodavača kupiti katanac, posuditi marker i sa nekom romantičnom porukom zakatančiti svoju ljubav na Mostu *l'Archeveche* poznatijem kao *Most ljubavi*, čiju statitku navodno ugrožavaju desetine hiljada katanaca na ogradama. Ispod mosta se nalazi i stanica za brodske ture rijekom, a to zadovoljstvo će vas koštati desetak eura.

Nakon što pređete na desnu obalu Seine, stići ćete do zanimljive građevine, centra *Georges Pompidou*, a sa druge strane ulice je i najpoznatiji muzej na svijetu *Louvre*. U sjenci čuvenog *Louvrea*, u neposrednoj bli-

KOZIJA ĆUPRIJA, MOST PREKO MILJACKE KOJI SE VEŽE UZ OBLIŽNJE JARČEDOLE

Kad Mehina koza udari nogom...

Tvrđnje da su most podigli Rimljani demantuje Robert Michel tezom da su ih iznosili putnici ne htijući ovako monumentalne građevine pripisati Osmanlijama.

Istorijski spomenik Kozija ćuprija se nalazi oko tri kilometra istočno od Sarajeva, uzvodno uz rijeku Miljacku, na trasi starog karavanskog puta koji je vodio iz Sarajeva prema Carigradu (Stambolu), tzv. *carigradskog drumu* ili *stambolske džade*. Ova saobraćajnica je počinjala na mjestu Šeher-ćehajine ćuprije, išla lijevom obalom rijeke Miljacke preko Alifakovca i preko Kozije ćuprije prelazila na desnu obalu rijeke.

Ona je preko Sarajeva, Prače i Goražda povezivala cijelu Bosnu sa Sandžakom, Srbijom, Makedonijom, Stambolom i cijelim Istokom. Od XV do XIX vijeka je bila osnovna saobraćajna arterija u ovom dijelu Otomanskog carstva.

Malo je istorijskih podataka koji su povezani sa nastankom mosta Kozija ćuprija. Jedan indirektan podatak o mostu može da se pronađe u putopisu **Katarina Zena** iz 1550. godine, koji je iz Sarajeva išao na istok uz rijeku Miljacku i preko brda na njenoj obali došao do Pala.

Iako ne daje konkretne podatke o mostu,

iz njegovih zapisa može da se izvede zaključak da su na ovom putu postojali izgrađeni prelaзи preko rijeke, mada se ne navodi kakvi. Činjenica je, međutim, da je već u to vrijeme ovaj put bio vrlo značajan i da je povezivao dvije tvrđave - sarajevsku i onu na Hodidjedu.

U narodu je, kao i za sve ostale objekte graditeljskog nasljeđa Bosne i Hercegovine, ostalo mnogo predanja o vremenu nastanka mosta i o značenju njegovog imena. Prema podatku iz 1682. godine, **Alija Bejtić** povezuje vrijeme nastanka i ime mosta sa sarajevskim naseljem Jarčedoli.

On nastanak naselja smješta u XVII vijek i porijeklo njegovog imena veže uz imenicu *jarac* ili *jarčevi*, koje su stanovnici toga sela sigurno gajili. Ispod ovoga sela na Miljacki se nalazi Kozija ćuprija, pa je zanimljivo da je po istoj životinji nastalo ime kako sela tako i mosta.

Jedno od predanja govori i da su most podigli Rimljani, međutim, kao odgovor na ovu tvrdnju može da se citira **Robert Michel**, koji kaže da su takve ocjene površne i da

su ih, uglavnom, iznosili obični putnici ne htijući ovako monumentalne građevine pripisati Osmanlijama.

Postoje i tvrdnje da je Koziju ćupriju sagradio **Mehmed-paša Sokolović**.

Prva legenda gradnju mosta pripisuje siromahu **Mehi**, koji je kao dječak ostao bez roditelja i o kome su brigu preuzele komšije.

Dok je pohađao mekteb, čuo je priče o Stambolu i njegovom sjaju. U to vrijeme on je čuvao koze kod Miljacke i primijetio je da jedna od koza kopka u mjestu.

Na tom mjestu on je pronašao nekoliko ćupova zlata, otišao u Stambol, završio škole i postao paša.

Kao uspomenu na to mjesto i na događaj koji mu se desio, na mjestu na kojem je koza zakopkala zemlju, Meho je izgradio most i dao mu ime Kozija ćuprija.

Druga legenda govori o dvojici braće koja su, takođe, pronašla blago u jednoj od pećina pokraj Miljacke.

Od tog blaga jedan je podigao most, a drugi Kečedži Sinanovu džamiju na Bistriku. ●

VLADA
UNSKO SANSKOG KANTONA

**Svim građanima
islamske vjeroispovijesti
BAJRAM ŠERIF
MUBAREK OLSUN**

**Vlada Unsko-sanskog kantona
premijer dr. sci. Hamdija Lipovača**

BAJRAM ŠERIF MUBAREK OLSUN!

Svim građanima i klijentima islamske vjere
čestitamo Ramazanski bajram.

www.hypo-alpe-adria.ba • ☎ 070 340 340 •   YouTube HypoBiH

HYPOT ALPE ADRIA
S VAMA. UZ VAS. ZA VAS.

Appleov iOS 8

DOSTA ZANIMLJIVOG, ALI DA LI I DOVOLJNO?

Među novinama u Appleovom nedavno predstavljenom novom iOS 8 analitičari za početak izdvajaju interaktivne notifikacije - mogućnost da se bez promjene aplikacije reaguje na nove poruke, potom Quick Type - on-screen tipkovnicu koja je navodno puno bolja i prilično precizno prepoznaje što se želi napisati.

Slijedi spotlight koji omogućuje pretraživanje

aplikacija koje nisu ni instalirane, pjesama u iTunesu i slično, pa onda continuity kojim se mogu inicirati pozivi iz OS X-a povezanog sa bilo kojim iPhoneom, dok quick touch omogućava da se Mac koristi kao speakerphone.

Analitičari posebno izdvajaju Family Sharing kojeg Apple puno dodaje i sada, naprimjer, roditeljima omogućava da odrede da iOS traži izričito dopuštenje za kupovinu materijala s iTunesa, a tu je i dijeljenje sadržaja na kalendaru prema vašoj obitelji ili uskom krugu prijatelja...

Glasine o šestici

HAPTIC DIŽE CIJENU

Apple će, prema svemu sudeći, iskoristiti haptic tehnologiju i za novi iPhone 6 napraviti zaslon veći od četveroinčnog. Haptic bi mogao ovaj zaslon učiniti superiornijim od ostalih na tržištu jer donosi suptilne vibracije, te razne vrste vibracija ovisno o mjestu na koje se

pritisne. Ovakve tehnologije su već poznate, takva je recimo Bulldog haptic iz 2013, ali nije potvrđeno da Apple koristi Bulldoga.

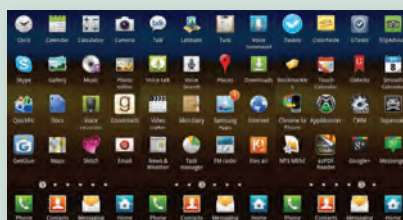
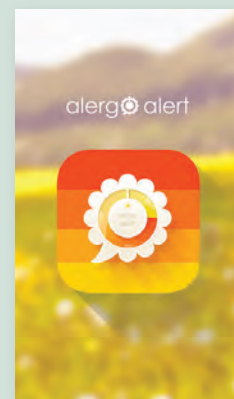
Haptic motor će koštati 2-3 puta više nego prijašnje solucije, što bi se, procjenjuju analitičari, mogli značajno odraziti na cijenu novog Apple iPhone 6.

Stvoreno za alergične

GDJE JE POLEN DANAS?

Alergo Alert je besplatna aplikacija dostupna svim korisnicima pametnih telefona s iOS i Android sustavima, jednostavna za korištenje, koja omogućava visok stupanj personalizacije, a jednostavnom razumijevanju dobivenih rezultata pridonosi primjena color koda za nisku, umjerenu i visoku koncentraciju alergena, te jedinstvene Alergo Alert vrijednosne skale.

Aplikacija je razvijena u susjednoj Hrvatskoj, za sada su korisnicima dostupni podaci za Zagreb, ali se planira postepeno širenje. Personalizacija aplikacije znači da će korisnici dobivene informacije moći koristiti onako kako najviše pogoduje praćenju njihova osobnog stanja, ali i preventivnom djelovanju u unapređenju vlastitog zdravlja. Izradom korisničkog računa ili povezivanjem s osobnim facebook profilom korisnici Alergo Alerta dobivat će brojne obavijesti, među kojima i one o biljkama čija im pelud uzrokuje najveće zdravstvene probleme.

Nova Samsungova trgovina FOR GALAXY

Samsung Galaxy Apps je trgovina aplikacijama koja nudi stotine naslova dostupnih korisnicima Samsung Galaxy mobilnih uređaja kojih je gotovo 130 miliona u 161 zemlji svijeta.

Riječ je o poboljšanju i unapređenju dosadašnje Samsung Apps, koja omogućava dodatnu prilagodbu mobilnih uređaja kao i pristup raznovrsnom sadržaju kroz promocije i popuste. Samsung Galaxy Apps ima intuitivno korisničko sučelje koje se sastoji od tri kategorije - izbora urednika (Best Picks), vodećih aplikacija (Top Apps) i aplikacija posebno razvijenih za Galaxy (For Galaxy).

Korisne aplikacije

CARCOM SPAS ZA VOZAČE

Na Android i iOS marketima pojavila se zanimljiva aplikacija Carcom, messenger za anonimnu komunikaciju između vozača putem registarske oznake. Aplikacija je na engleskom ili njemačkom, velika je 2,9 MB i dostupna za pametne telefone. Android mora biti 4.0 ili noviji, a za one koji nemaju smartphon postoji web-verzija.

Zašto koristiti Carcom zna svako onaj ko je satima čekao da mu auto odblokira neka budala koja ga je zagrabil na parking, a koristi se lako - registrirate se i kad želite drugom vozaču poslati

poruku, dovoljno je upisati njegovu registarsku oznaku i poslati poruku koja odmah stiže na njegov telefon u obliku chata.

Autor Mario Ljevar iz Beča predvidio je da se Carcom može koristiti i kao integralni dio putnog računara na kojem se mogu primati razne poruke sa tekstom ili zvukom preko navigacijskog ekrana.

Microsoftovi tableti

DŽABA, ALI...

Microsoft je za kraj godine najavio dolazak Windows tableta po cijeni od 99 dolara.

Te tablete neće proizvoditi Microsoft nego partneri, a Windowsi koji će se nalaziti na njima su najavljena besplatna verzija.

Tableti sa klasičnim Windows 8.1 i dalje će koštati više od 250 dolara.

Gameri, evo prilike

PET NA PET ZA 1.500 KM

U saradnji sa najvećom hrvatskom online i retail prodavaonicom računalne opreme *Links d.o.o.*, *E-Sports.hr* organizira turnire u *League of Legends* (Riot Games) i *Hearthstone* (Blizzard Entertainment), u

kojima se može osvojiti vrijedan hardver, ali i visoke novčane nagrade.

Kvalifikacijski *weekly* turniri održavaju se svaki tjedan, a slijede mjesečni *monthly* finale. Igra se u formatu 1 na 1, dok je *League of Legends* serija turnir u klasičnom formatu 5 na 5 naj-

veća atrakcija zbog mjesečnog fonda nagrada u vrijednosti od 6.000 kuna (oko 1.500 KM).

Valve ruši rekorde

DOTA 2 VRIJEDI MILIONE

*Valve*ovo godišnje natjecanje u *Dota 2* sa nagradnim fondom od gotovo 11 miliona dolara, postalo je *e-sportski* turnir sa najvećim nagradnim fondom ikad. Prvi *Valve*ov turnir održan je 2011. sa nagradnim fondom od 1,6 miliona dolara i za samo četiri godine postao je najznačajniji u svijetu.

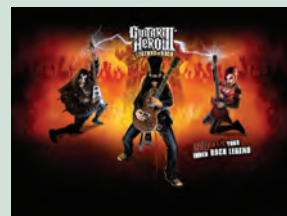
Pobjednici su ove godine odnijeli pet miliona dolara, drugi milion i po, treći milion. *Valve* je osigurao početnih 1,6 miliona, dok su ostatak iznosa osigurali ljubitelji i igrači *Dota 2*.

Moderna vremena

AEROSMITH VIŠE ZARADIO OD IGRE NEGO OD ALBUMA

Activision je objavio da je *Guitar Hero* bendu *Aerosmith* donijela veće prihode nego i jedan njihov album od 2008. kad se igra pojavila.

Do danas je prodato više od četiri miliona primjeraka igre. Osim novca od licenciranja za igru, bend je povećao i prodaju albuma, te suvenira zahvaljujući izvršnoj prodaji igre, koja je poslužila i kao izvrstan alat za oglašavanje.

Stiže FIFA 15

OPET MESSI

Svi zaljubljenici u nogometne simulacije sa nestrpljenjem čekaju 23. 25. i 26. septembar, ovisno o teritoriju na kojem će se u datom trenutku zateći, da bi ugrabili svoj primjerak igre *FIFA 15*.

EA Sports sada dojavljuje da su pripremili naslovnicu igre koju će na svim platformama krasiti lik i nogometno djelo *Lea Messija*.

Messi je bio i na naslovnica igara *FIFA Street*, *FIFA 13*, te *FIFA 14*.

Asphalt Airborne 8

DEVET ČAROBNIH STAZA

Asphalt 8 Airborne, koji je proglašena za jednu od najboljih arkadnih racing igara, donosi 47 odličnih sportskih automobila, a 80 posto njih je novo u odnosu na prijašnju verziju igre.

Programirano je devet staza od Venecije do pustinja Nevade, a za one koji vole realizam postoji detaljni sustav oštećenja automobila.

Podržan je *multiplayer* do osam protivnika, kontrole su fluidne i logične, bugova nema, a u igru se mogu podešavati grafika, zvuk i ostalo.

Asphalt Airborne 8 je dostupan za *Windows Phone*, *iOS*, *Android*, a besplatan je.

Nalik na Flappy Birds, a nije

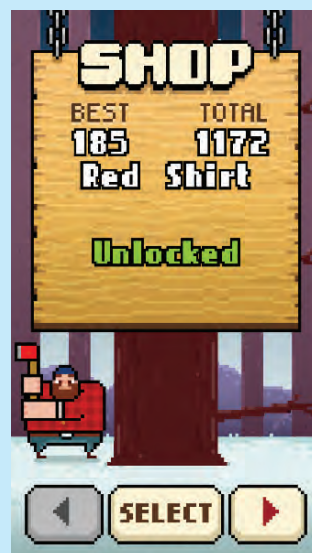
TIMBERMAN JE HIT

Timberman je definitivno nova mobilna hit igra što dokazuje ocjena od 4,4 zvjezdica na *Google Play* i više od 500.000 preuzimanja.

Težinom

i retrografikom *Timberman* podsjeća na *Flappy Birds*, ali *gameplay* je potpuno drugačiji.

Timberman zahtijeva *Android 2.2* ili noviji, a zauzima 11 MB prostora.

XXL novčani kredit bez jemaca

**Raiffeisen
BANK**

Najbolji su sa nama!

XXL KREDIT

- **Odobrenje u roku od 24 sata**
- **Nominalna kamatna stopa: već od 4,99%
(EKS za FBiH i DB: 9,51%, za RS: 14,96%)**

već od
4,99%

Raiffeisen direkt info: 033 75 50 10
www.raiffeisenbank.ba

Ako ne osvojimo medalju kući ćemo kroz šahtove

Titule je teže braniti, motiv je i to što smo naučili građane BiH na zlato, ali to nam je i veliki psihološki teret ● Nikada neću zaboraviti meč protiv Irana u Atini kada smo gubili sa 2:1 i 24:21 u četvrtom setu, ali smo uspjeli preokrenuti, a onda ih satrali u tiebreaku ● Moje mjesto je specifično jer ovi mladi baš i ne žele poziciju tehničara, njima je draže da osvajaju poene nego da ih pripremaju

1 Sjećate li se kada ste posljednji put doživjeli poraz?

- Posljednji put u Oklahomi 2010. na Svjetskom prvenstvu, protiv Irana. Ustvari, pogriješio sam. Imali smo jedan nebitan poraz protiv Irana 2012. u Londonu na Paraolimpijskim igrama u grupnoj fazi. U finalu smo ih poslije pobijedili i uzeli zlato.

2 Ako Vas sada pitam koliko ste ukupno medalja osvojili sa klubom i reprezentacijom da li biste znali tačan broj?

- Ne bih. Sa reprezentacijom znam, 18 medalja. A sa klubom... Hm... Imam osam titula prvaka Evrope..., 14 titula prvaka BiH i dvije titule kao osvajači KUP-a BiH. Morao sam ovako polako sabirati.

3 Koliko dnevno trenirate?

- Zависи od takmičenja. Kada je u pitanju reprezentacija dva puta dnevno, a za klupska takmičenja jednom dnevno. Treninzi traju oko dva sata.

4 Ko je najveći suparnik, Iran ili...?

- Iran je najveći, sa tim što u posljednje vrijeme napreduju mnoge reprezentacije. Brazil, koji se sada našao u finalu, svaka-

GRADSKOG VIJEĆA SARAJEVA

ko je iznenađenje.

5 To znači da svjetska konkurencija jača sa godinama?

- Svakako da jača. To se vidi iz godine u godinu. Primiću nam se i postaje sve teže i teže, ali još uvijek uspijevamo. Mislim da smo mi na maksimumu i da tako igramo. Oni vremenom napreduju i puno ulažu. Jedva čekaju da nas skinu sa trona i vjerovatno imaju više motiva od nas.

6 Imaju li možda i neke posebne premije ukoliko vas savladaju?

- Da. Reprezentacija Irana je imala u Londonu premiju od 75.000 dolara i doživotnu platu državnog poslanika ako osvoje

zlatu. A da bi ga osvojili moraju, naravno, nas pobijediti.

7 Kakva je podrška države?

- Što se tiče državnog nivoa, vrlo loše, a oni bi nekako trebalo da se brinu o državnim selekcijama. Nažalost, nije tako. Mi živimo od Vlade Kantona Sarajevo, Vlade FBiH, Grada Sarajeva, nekih općina, Elektroprivrede BiH i BH Telecoma.

8 Kakva je saradnja s ostalim sportskim savezima?

- Odlična. Od validnih sportova, odlično sarađujemo sa rukometnom, košarkaškom i nogometnom reprezentacijom. Mi smo sa te tri selekcije ušli u jedan vid finansiranja Vlade FBiH. To su top 4 selekcije.

9 Niko u BiH nikada nije imao priliku da doživi toliko svečanih dočeka kao Vi. Kakav je osjećaj?

- Predivan, pogotovu kada ste osvajač zlatne medalje jer mi smo imali malo tih nazovimo neuspjeha, ali ni srebro na Paraolimpijadi nije mala stvar. Ali naučili smo građane na zlato. To je predivan osjećaj i jedva čekamo da se vratimo u BiH kada pobijedimo.

10 Imate li više uopšte sportskih ciljeva i kako se motivišete pošto ste dugo na vrhu, a kažu da je uvijek teže titule braniti nego osvajati?

- Jeste, teže je braniti. Motiv je odbrana titule i to što smo naučili građane BiH na zlato, ali to nam je i veliki psihološki teret. Pred svaku utakmicu razmišljamo: Ne daj Bože da izgubimo ili ne osvojimo medalju. Ja uvijek kažem da ćemo u tom slučaju kući morati ići kroz šahtove, da nas niko ne vidi. Veliki je pritisak.

11 Kakva je situacija sa podmlatkom?

- Dobra. Imamo dosta mladih igrača i tri lige. Dobra je selekcija, a svake pripreme koristimo da pozovemo nove mlade momke da treniraju sa nama. Oni ulaze jedan po jedan u tim, a mi stariji na isti način izlazimo. Safet Alibašić je jedan od mladih, a sada je proglašen najboljim igračem svijeta. Mirza Duran je isto tu, Benis Kadrić, Muhamed Kapetanović, Adnan Kešmer najbolji libero... Sve su to mladi igrači i ovaj sport sigurno ima budućnost.

12 Do kojih godina se može aktivno na kvalitetnom nivou baviti sjedećom odbojkom?

- Nema neke granice, ali recimo do 45. godine, ako, naravno, zaslužite jer kod nas samo igrom možete ući u reprezentaciju. Nema nikakvih prečica. Samo najbolji igraju. Ja ću biti aktivan dok selektoru budu trebale moje usluge. Moje mjesto je specifično jer ovi mladi baš i ne žele poziciju tehničara, njima je draže da osvajaju poene nego da ih pripremaju. Čekam nasljednika, a ima par momaka koje moramo pripremiti na dobar način. Jedva čekam i bilo bi

najbolje da izađem iz tima sa svim ovim medaljama. Treba se povući na vrhuncu.

13 Mnogi ne znaju da se u Premijer ligi takmiči 10 klubova, još 10 u Prvoj ligi, a sedam u Drugoj. Može li iko ugroziti Speed i Fantome?

- Broj klubova varira od 27 do 30. Neki novi se pojave, neki ugase. Ipak, mislim da će bilo ko teško ugroziti Speed i Fantome koji i čine okosnicu reprezentacije. Ekipa koja je još tu u vrhu su Sinovi Bosne iz Lukavca. Oni su uvijek treći.

14 Znam da nema puno sredstava, ali bude li igračkih transfera među klubovima?

- Iskreno, novca nema, ali prestiž je igrati u Speedu ili Fantomima. Ima igrača koji pređu, a ono što im klubovi mogu pomoći jeste da im se nađe neki posao, pomogne oko fakulteta... Za neke koji nisu redovni studenti uspijevamo i platiti školovanje. To je ono što mogu klubovi jer svi znaju kakva je situacija u BiH.

15 Koji meč nikada nećete zaboraviti?

- Meč protiv Irana na Paraolimpijskim igrama u Atini kada smo gubili sa 2:1 i 24:21 u četvrtom setu. Imali su tri meč lopte, ali smo uspjeli preokrenuti, uzeti set 26:24, a onda ih satrali u tie-breaku. Osvojili smo, naravno, zlato.

16 Prolazite li i Vi kroz doping kontrole?

- Da. Ja sam tri puta bio na kontroli, po jednom na Evropskom prvenstvu, Svjetskom prvenstvu i Paraolimpijadi. Nema toga u ovom sportu, a kod nas pogotovu, jer nemamo novca ni za najobičnije suplemente.

17 Koliko kod vas ima sličnosti sa validnom odbojkom - može li se nešto iskoristiti od poteza ili taktike?

- Kako da ne. Neki naši treneri su baš iz valdine odbojke. Ima dosta sličnosti, naravno mreža je manja jer igramo sjedeći, ali ima slične taktike i tehnike.

18 Kako smo onda uopšte postali nepobjedivi u ovom sportu kada znamo da nam validna odbojka i nije u evropskom vrhu?

- Pa malo jeste čudno jer upravo Brazilci, koji imaju strašnu validnu odbojku, sada brzo napreduju u sjedećoj, baš kao i SAD. Kod nas je, međutim, obrnuto. Mislim da je finansijska nebriga države razlog, jer se prema nama ne mogu tako ponašati pošto imamo rezultat.

19 Zašto tako ne dominiramo u košarci u kolicima?

- Oni nisu na našem nivou jer ta oprema je preskupa za naše uslove. Kolica koja voze najbolje selekcije, a mi smo to pratili na Paraolimpijadi, jednostavno su preskupa. Mada ima talenata i kvaliteta, ali...

20 Čije pohvale ili kritike, mislim na stručne naravno, najviše cijenite?

- Svih svjetskih stručnjaka koji se bave prije svega sjedećom odbojkom, zatim treneri reprezentacija poput brazilskih stručnjaka i osvajača medalja iz validne odbojke. Kada vas takvi pohvale onda sigurno vrijedite. Kada je riječ o kritikama, onda je to naravno selektor.

21 Imate li neki ritual prije utakmice?

- Nemamo ništa izuzev našeg pozdrava na samoj utakmici. Mi se tu dosta razlikujemo od drugih. Nekako smo hladni i nismo užareni u polju kao drugi koji se raduju i kada gube. Mi smo specifični, iako imamo adrenalin kada neko povede i malo nas isprovocira. Ali generalno smo smireni i rutinski igramo do kraja. To radovanje i troši dosta energije, a mi u postavi uvijek imamo i dva, tri starija igrača.

22 Vi ste magistrirali na Fakultetu za sport i tjelesni odgoj. Gdje se vidite u budućnosti?

- Svakako uz reprezentaciju u sjedećoj odbojci i svakako u sportu. Do duše, u politici sam već desetak godina, ali sport je prioritet.

23 Član ste Speeda. Kakav je odnos sa ljutim protivnicima Fantomima?

- Na terenu smo ljuti protivnici, a van terena prijatelji. Sve ono što je bilo na terenu se završava poslije utakmice. Ali to je naravno derbi, što kažu svaka naša utakmica je na nož.

24 Osvajali ste sve - od titula najboljeg igrača do Šestoaprilske nagrade. Koja je najdraža?

- Šestoaprilska nagrada koju sam osvojio i sa klubom i sa reprezentacijom. Te dvije nagrade su veliko priznanje, kao i priznanje Kantona Sarajevo. Od pojedinačnih, nagrada za najboljeg tehničara Evrope i svijeta i više puta najbolji sportista BiH.

25 Radite u Gradskoj upravi Sarajeva. Koliko možete pomoći sportu generalno?

- Mislim da kao predsjedavajući Gradskog vijeća, iako je budžet grada minimalan i najmanji u BiH, gledam da iz tog granta koji imamo najviše pomognemo sportu, pa boračkim udruženjima i socijalnim kategorijama. Čak i ova sredstva koja su mi na raspolaganju kao predsjedavajućem, ne koristim za reprezentaciju već proslijeđujem onima koji stvarno nemaju, bolesnim sportistima poput Dine Bajrića koji je bio drugi na skokovima u Mostaru, što je vrlo neobično s obzirom da je iz Sarajeva.

26 Kakva je saradnja sa regionalnim klubovima?

- Ima saradnje. Izuzetno je dobra sa Hrvatskom. Mnogi naši klubovi idu tamo na turnire, kao i njihovi kod nas. Saradujemo čak i na reprezentativnom nivou kada smo na pripremama i pomažemo se koliko možemo. Moram reći da mnoge selekcije traže da sa nama treniraju, od Njemačke do Holandije koji su sad bili ovdje, a bili su i Brazil, SAD, Egipat, Iran. I mi smo nekada tako učili. Pratili smo Iran, hvatali neke njihove fore i uvježbavali. Sada nama svi dolaze i traže. Nedavno smo na prijemu u Vladi Kantona Sarajevo razgovarali o tome da bi bilo dobro da napravimo jednu montažnu dvoranu i kamp za invalidni sport. To bi sigurno dobro radilo jer vje-

se mi trebali finansirati sa državnog nivoa.

28 Maloprije ste spomenuli da ste i vi u početku krali znanje od drugih. Od koga najviše?

- Najviše od Irana, a izuzetnu selekciju u to vrijeme kada smo mi počinjali je imala Finska. I Holandani su u jednom periodu bili jaki, kao i Norveška. Sve smo pomno pratili, uvodili nešto svoje i sada smo tu gdje jesmo.

29 Šta pratite od ostalih sportova?

- Sve! Nogomet pogotovu, ali i rukomet, košarku. Volim i tenis i formulu 1. Sportski sam tip.

30 Koliko se odbojkaši druže privatno?

- Uvijek smo skupa. Živimo kao jedna porodica i zato i imamo ove rezultate. To je jedan od faktora uspjeha.

31 Moram Vas pitati kako komentarišete nastup Zmajeva u Brazilu?

- Kao uspjeh. Oni su se plasirali na Svjetsko prvenstvo, obrađovali naciju, a mi onda nalazimo neke zamjerke iako smo na Mundijalu prvi put. Pa pogledajte samo Brazil, da li je gore ispasti u prvoj fazi ili izgubiti 7:1 u polufinalu? Nadam se da ćemo se plasirati na Evropsko prvenstvo i mnogima pomrsiti račune. Podržavam ostanak Papeta jer mi imamo selektora 14 godina. Ako hoćemo rezultat, treba nam kontinuitet. Stalno mijenjanje selektora i tima ne daje rezultate.

32 Kako provodite slobodno vrijeme?

- Ne znam da ga imam. Imam suprugu i troje male djece i svaki minut koji imam gledam da sam kući, a tu su i sport, politika...

33 Kada ste već spomenuli politiku, koliko Vas nervira politička situacija u državi?

- Stvarno me iritira iako sam i sam u politici. Stvarno ne mogu da shvatim da se ne možemo domaćinski ponašati da nam svima bude bolje. Nismo na dobrom putu i trebaju novi i sposobni, a ne podobni ljudi. Nadam se da će poslije ovih izbora biti bolje, jer mislim da su i građani shvatili ko može voditi državu. ●

rujte da nam svake sedmice dolaze pozivi. Radit ćemo uskoro idejni projekt, a to nisu velika sredstva. To može trajati cijele godine, a ima i pozitivne ekonomske efekte. Ja sam razgovarao i sa gospodinom Nikom Dodigom, vlasnikom Sportskog centra u Međugorju, koji nas je ugostio na jednim pripremama. On je rekao da će, ako kamp želimo tamo, oni napraviti šta god treba.

27 Postoji li nešto čime niste zadovoljni, a vezano je za sjedeću odbojku?

- Boli nas ta nezainteresovanost državnog nivoa jer imam osjećaj da mi ipak uzimamo nešto od ovih klubova koji egzistiraju u Kantonu koji bi se trebao brinuti za masovnost, a daju za reprezentaciju. Ipak bi

ENA KUKIĆ, STUDENTICA PETE GODINE NA ARHITEKTONSKOM FAKULTETU U SARAJEVU

Mi bezizražajno klimamo glavom

Problem je generalno u organizaciji iz koje proizlaze silni individualni nedostaci pojedinih fakulteta, katedri, predmeta...

Studentica pete godine na Arhitektonskom fakultetu u Sarajevu Ena Kukić ne želi braniti studente, ali tvrdi da im nije lako. Proteklih godina je jedan semestar studirala u Barseloni, učestvovala na više stručnih seminara za studente arhitekture iz cijele Evrope, a i vlasnica je nekoliko pobjeda na arhitektonskim konkursima. Ona cijeni da omjer truda uloženog u studij i dobijenog znanja nije prihvatljiv.

- Studenti su druga najkritikovanija masa u BiH, odmah iza političara, a nije nam dobro, iako nas većina tek sjedi na kafi i kuka. No, moguće nas je podijeliti u dva tora: one koji žele diplomu i one koji žele znanje. Ovih drugih je manje i teže im je ostvariti cilj. Naime, *sarajevska škola arhitekture* je sintagma koju je danas teško ozbiljno shvatiti, jer nekad cijanjena ustanova sa cijanjenim izdancima danas pada na osnovnim ispitima morala i znanja. Možda je dobra digresija spomenuti prijedlog povećanja cijena školovanja, apsurdan do granice suza u vremenu kad je protuvrijednost usluga za taj novac mnogo niža od one koju zahtijevamo - kaže Kukićeva.

Nepoznavanje i nepoštivanje *bolonjskog procesa* su za nju *svakako* najveći problem.

- Za to bi bilo pogrešno kriviti samo nastavnike jer bi mnogo njih dalo mnogo bolje rezultate u poboljšanim uslovima, sa zasluženom višim primanjima i odgovarajućim radnim grupama studenata. Problem je generalno u organizaciji iz koje proizlaze silni individualni nedostaci pojedinih fakulteta, katedri, predmeta. Konkretnih primjera je mnogo, ali mi ih je neugodno iznositi u javnost, dijelom jer osjećam stid zbog drugih, a dijelom jer ne želim neke drage ljude podsjećati šta mi finansiraju već pet godina. Dovoljno je reći da je naša biblioteka siromašna i bez potrebne stručne literature, a studenti za nju godišnje plaćaju 70 KM i slobodno se sada poigravaju brojkama. Ili, nemamo prakse sa kojom bismo sticali opipljiva znanja, a od prošle godine je ukinuta i najveća radost - škola crtanja na Korčuli; higijenski uslovi u zgradi fakulteta su loši i uvijek mi je sramotno spomenuti da nema sapuna i toaletnog papira na Arhitektonskom fakultetu, a rado to uradim jer je dobar pokazatelj mjesta u koje roditelji entuzijastično šalju svoju kreativnu djecu - priča Kukićeva.

Srž je, kaže ona govoreći o relativno lako rješivim pitanjima, u komunikaciji studenata i

nastavnika kao glavnih aktera ove farse, odnosno u želji da jedni drugima pomognu sa ciljem maksimalnog učinka.

- Nastavnici teško mogu da shvate da ne želimo printati obimne radove i da je dovoljno da se oni informatički educiraju i da ih pregledaju u digitalnoj formi. Ne želimo učiti tehničke detalje koji se više ne primjenjuju, a dovoljno bi bilo dati asistentima više slobode u podučavanju. Studente ne bi trebalo da zanima posao profesora izvan fakulteta jer bi oni, pored toliko nezaposlenih, trebali da se trude da u onoj hladnoj zgradi budu posvećeni samo nama ili da se vrte profesionalnosti koju navode u svojim CV-jevima. Bilo bi dobro da lobiraju za upis manjeg broja studenata jer će

se manjem broju ljudi moći više posvetiti, a mi ćemo im rado pomoći u toj borbi. Treba nas vodite na teren, motivisati svojim postupcima. Onaj mali broj izuzetaka, koji ovo već čine, trebao bi naći način da inspiriše svoje kolege - svi bi bili sretni jer bi ujutro ustajali s obrazom. Mnogo je nastavnika zaboravilo da za rad na Arhitektonskom fakultetu nije potrebno biti samo arhitekt nego i pedagog. Nas uče profesori čija arhitektonska ostvarenja osuđuje čitava stručna zajednica, autoritet imaju ljudi koji provode nepotizam i korupciju i to godinama, a kolektivna šutnja o tome je za nas isto što i podrška takvom ponašanju. Dante je pisao da je u trenucima moralne krize najgore ostati neutralan, a mi bezizražajno klimamo glavom - priča Ena Kukić. Njoj je podjednako tužna i smiješna inicijativa za ukidanje prijemnog ispita na Arhitektonskom fakultetu kao *mjera borbe protiv malog broja zainteresovanih*.

- Suludo je, pored svih stvari na kojima se treba i može poraditi da bi se popravio imidž fakulteta, predlagati opciju koja će samo produbiti jaz između stručnosti diplomaca i stručnosti koju bi oni trebali imati. Oštro osuđujem takve inicijative, kao i velika većina mojih kolegica i kolega, bar dok nastavničko tijelo i uprava ne poduzmu sve što je u njihovoj moći da poprave trenutnu

sumornu situaciju za postojeće studente. Treba li nam uopće toliko arhitekata? Ne treba. Po trenutnoj statistici, BiH ima više arhitekata po glavi stanovnika od SAD, Austrije, Norveške, Francuske. Ovih dana treba diplomirati nekoliko mojih prijateljica i sve su zabrinute, dijelom zbog odbrane koja se na našem fakultetu zna pretvoriti u cirkus, a većim dijelom zbog neizvjesne budućnosti. I koliko god se trudila, ne vidim zašto se godinama ne smanjuje broj upisanih studenata, osim zbog želje za zaradom - priča Kukićeva.

Modeli školovanja na fakultetima arhitekture u svijetu trebali bi, smatra ona, biti uzor za preobražaj našeg, a fakultetu je potreban i dobar ekonom-menadžer jer je nerealno očekivati da se takvim za-

dacima bave arhitektae. Isti problemi u određenoj mjeri prisutni su i na drugim fakultetima. - Problem su loša unutrašnja organizacija, nedosljednost u sistemu školovanja, nepotizam, manjak znanja i višak studenata, a to je rješivo jednim pametnim potezom. Studentska predstavnička tijela, poput Studentskog

parlamenta, dobar su start za rješavanje problema, ali se pokazalo da su oni politizirana organizacija za široke narodne mase, nešto kao turbofolk muzika gdje glasanjem za određenu *pevaljku* donirate djelić novca u humanitarne svrhe. Dakle, nisu bez ikakvog učinka i uspjeha, pogotovo u masi naviknutoj na demagogiju, ali imaju veliki problem sa postavljanjem prioriteta studentske populacije. To se mora promijeniti i intelekt i dostojanstvo trebaju zamijeniti politiku i šićarenje. Sa druge strane, manje organizacije, poput asocijacija studenata pojedinih fakulteta, potvrdile su se dobrim idejama, umjerenom realizacijom i aktivizmom. Veoma sam ponosna na Asocijaciju studenata arhitekture koja je suočena sa fundamentalnim problemom studentskih zahtjeva: *dodatni ispitni rok ili promjena sistema u kom taj rok neće biti potreban* dvije su suprotstavljene ideje iz grupacije sa različitim shvatanjem problema i mi se sada time borimo - priča Ena Kukić. ●

Zaslužujemo li o

Porodica Prevljak ima velike planove, mnogo ideja, ali i dva velika sna - jedan da cijelo jezero zaživi i da naprave festival po ugledu na holandski Uron, a drugi da napravimo festival na kojem bi naši ljudi koji žive van BiH pokazali šta su to tamo napravili

Nezavisna agencija Zufer, slična Trip Advajzeru samo na području Beneluksa, proglasila je Hercegovina Lodgies s obala Boračkog jezera najboljim Lodgiesom u 2014. godini.

MOST IZMEĐU BiH I HOLANDIJE

- Mediji u zemljama Beneluksa su pisali o tome, bilo je dana kada smo imali i 200 poziva zainteresovanih potencijalnih gostiju, a to je najbolja promocija i za nas i za BiH jer to su sasvim drugačije informacije sa ovih prostora - priča ponosno Elmir Prevljak koji je, sa svojom suprugom Gorankom, inače arhitektom, vlasnik ovog atraktivnog turističkog kompleksa.

Hercegovina Lodgies se sastoji od nekoliko vrlo maštovitih i različitih bungalova, velike bašte, kuhinje i trpezarije ili ognjišta u kojima tokom cijelog ljeta organizuju niz kulturno-umjetničkih događaja - izložbi, promocija knjiga, predstava...

Elmiru i Goranki svojski pomažu kćerka i

sin Maša i Mak, studenti koji sve slobodno vrijeme provode sa njima i rade sve, od ažuriranja web-strane i promocije, do kuhanja i čišćenja.

Bungalove neobične unutrašnjosti su projektovale Gordana i njene kolege i prijatelji arhitekta Mirso Džaferagić, iz Cazina, i Filip Deljak, iz Splita.

- Ovo je naš pokušaj da objedinimo ovdašnji način života i ono što smo vidjeli po svijetu i Evropi, da napravimo udoban smještaj i ostanemo u skladu sa prirodom. Mi smo od 1991. u Holandiji i mnogo smo putovali, pa smo poželjeli da ljudima koje smo sretali i sa kojima smo se družili i nekada i sada, mjesta koja smo vidjeli i koja su nam se dopala, prenesemo ovdje i napravimo ambijent u kojem ima malo luksuza koji je u skladu sa prirodom - priča Elmir Prevljak. Gastronomija je svakako važan dio ove priče, koja se zasniva na boravku u prirodi.

- Naša ideja je da budemo most između naše dvije zemlje Holandije i BiH,

ili Balkana u cjelini, a da bismo to mogli raditi morali smo napraviti mjesto gdje ti naši prijatelji mogu spavati, jesti, odmoriti se... Naime, ima jedan bitan detalj: kada dođeš gore svi te gledaju kao stranca ili izbjeglicu. Mi smo željeli da se nekako izdignemo iznad toga i da bismo pokazali da nismo iz neke fioke i da smo svi mi mnogo više nego ovaj posljednji rat. Zato smo odlučili napraviti ovo - priča Prevljak.

Ovaj prostor Elmir i Goranka grade već desetak godina i još nije gotov jer nastoje biti što pažljiviji prema prirodi, sačuvati svako drvo.

Ogroman je broj Holandana koji je prošao kroz Hercegovina Lodgies - od njihovih prijatelja, preko prijatelja njihove djece, do sasvim nepoznatih ljudi. U Knjizi utisaka su brojna pozitivna zapažanja.

Tako su Tatjana i Ivica iz Hrvatske napisali da su vidjeli svjetlo pa svratili, a onda ih je osim svjetla privukla i ljubav koja izvi- re iz svakog kutka ovog prelijepog mjesta.

JE SE MOGU OSTVARITI SNOVI

POZITIVNA BiH

ovakvu ljepotu?

- Kada oni dođu i vide Konjic, Počitelj, Mostar Sarajevo, festivale, rijeke i kanjone, vide sasvim drugu sliku od one koja je prisutna u medijima u njihovim zemljama. A mi se trudimo da budemo neka vrsta baze i nudimo različite pakete obilazaka: rafting, planinarenje, Visočica, Lukomir... Saradujemo sa poznanicima, ali i onima koje ne poznajemo, a koji organizuju aktivnosti koje mogu biti atraktivne turistima - priča Prevljak.

RUŽNA RIJEČ DIJASPORA

A turista ima raznih, većih ili manjih avanturista, onih koji hoće samo da se zezaju i odmaraju, kupaju, čitaju.

- Nudimo im Blagaj, Mostar, Konjic, Titov bunker, Sarajevo, stećke, jezero... Ne valja ovdje predugo čuvati gosta jer mu postane dosadno na jednom mjestu - kaže Prevljak.

U Hercegovina Lodgies najviše dolaze Holanđani i Danci, mahom poznanici koje Prevljaci sreću na sajmovima turizma na koje odlaze van sezone, kada nisu ovdje na Boračkom jezeru.

- Sada se i oni sami javljaju i nude svoje sadržaje, pa ćemo ovog ljeta imati slikarsku radionicu, dane joge, izložbu fotografija, susrete novinara iz BiH i Holandije, imamo promocije knjiga holandskih autor koje prevodi Goran Sarić, imamo obična druženja kraj ognjišta, koncerte, teatar,

Elmir Prevljak

gledanje filmova, promocije knjiga - priča Prevljak.

Sezona u Hercegovina Lodgiesu traje od kiše do kiše...

- Nekada je to od aprila do novembra, kao prošle godine. Dolazila nam je i jedna holandska televizija da naprave emi-

siju o nama, a sve je to promocija BiH - priča Elmir Prevljak.

Bračni par Prevljak ima velike planove, mnogo ideja, ali i, otkriva naš sagovornik, dva velika sna i želje.

- Jedan je da cijelo jezero zaživi i da napravimo jednu vrstu festivala kakav postoji u Holandiji, Festival Uron na otoku

Taselingu koji je krenuo iz ogromnog entuzijazma i postao najveći festival na otvorenom. Tamo dođe sto hiljada ljudi i onda imate izložbe, koncerte, predstave i sve to u šumi, u šupi, u crkvi, opštini, školi... Cijeli svijet dođe, dođu ljudi iz Čilea, iz... ne znam odakle sve i svi pjevaju, sviraju, recituju, glume, i profesionalci i amateri... - priča Prevljak.

On, inače, pravi i nakit. Tako su, kaže, počeli u Holandiji i sa tim nakitom obišli more festivala po Beneluxu.

- Ali taj Uron je nešto prekrasno. To bih volio napraviti ovdje jer imamo sjajnu atmosferu. To nam je prvi san. A drugi je možda konkretniji: da napravimo festival na kojem bi naši ljudi koji žive van BiH, ne volim tu riječ dijaspora, to mi je

užasno, pokazali šta su to tamo napravili. Došli bi ljudi iz Holandije, Belgije, Kanade, Amerike... i da od toga napravimo festival, da Boračko bude puno dobre vibracije, da dođu ljudi koji su ovdje oko BiH, bliži susjedi, Slovenija, Hrvatska, Srbija... Za sada ja pričam, ali se nadam da će neko to vidjeti i da ćemo krenuti sa tim - kaže Prevljak.

Ove godine u *Hercegovina Lodgiesu* već su imali promociju knjige *Krhotine Ismeta Prčića*, koja je po izboru *New York Timesa* ušla u 100 najboljih knjiga u SAD 2011. godine.

SVE JE NEKAKO USPORENO

- Bila je kod nas par godina i ambasadorica Miranda Sidran i ja sam joj izložio svoju ideju, jer je zamisao da svake godine neka od ambasada u BiH bude sponzor i da ta zemlja bude u fokusu, pa je recimo jedne godine to Holandija i onda prikazujemo i filmove iz te zemlje, slušamo njenu muziku... Evo, ja sam vrlo spreman da to pokrenemo, imamo web-stranu *Hercegovina Lodgiesa* <http://www.hercegovina-lodgies.com> i ako krenemo od toga možemo za tri godine imati prvi festival - poziva Prevljak.

On u BiH provodi oko pola godine, ali cijeni da se na ovim prostorima užasno teško baviti turizmom i promocijom turističkih sadržaja.

- Ne postoje vizije šta i kako razvijati ono što imamo i, barem ono što ja vidim, sve se svodi na danas i sutra, a ne na duže staze - kaže Prevljak.

Čak i ljudi koji žive i rade na samim obalama Boračkog jezera teško da mogu napraviti dogovor o tome kako zaštititi i poboljšati taj lokalitet.

- Ja poznajem te ljude, ali sve je neka-ko usporeno, a trebalo bi samo malo više truda i više entuzijazma. Evo, naprimjer, prilaz do *Hercegovina Lodgiesa* je užasan i mi smo početkom jula sami nasipali put jer bez toga se ne bi moglo doći. Nijedan segment društva nije drugačiji ili bolji od drugog, glomazan državni aparat i administracija čine da sve možeš raditi samo dok to jako želiš i dok uživaš u tome, mimo tog ličnog entuzijazma i jake volje ništa nije moguće - kaže Prevljak.

Njegova porodica, on kaže *srećom*, ovo ne radi zato što mora, nego zato što voli.

- Da je drugačije, davno bismo odustali, ali i ovako bi bilo lakše da neko dođe da nas pogura. Dok god ovo volimo, bitno je da nam niko ne smeta. Mi se, istina, nismo obraćali na političke adrese, računamo da će onaj ko hoće da nas nađe, to i uraditi, ali krajem jula dolazi holandski ambasador i sigurno bi se osje-

ćao mnogo bolje da prođe normalnom cestom - poručuje Prevljak.

Inače, tokom sezone svi smještajni kapaciteti *Hercegovina Lodgiesa* su popunjeni, uglavnom prijateljima, što ne donosi novac, ali pokazuje koliki je potencijal Boračkog jezera i interes stranaca.

Za oktobar Prevljaci pripremaju otvaranje turističke agencije u Holandiji jer će se ona nadopunjavati sa svim drugim porodičnim aktivnostima.

- Ovdje osjetimo šta nam treba iz Holandije, gore šta bismo mogli uraditi ovdje. Prednost je što dio godine živimo tamo pa vidimo šta Holandane zanima i šta žele, a onda tome prilagođavamo ponudu - kaže Prevljak.

U Holandiji je, dodaje on, neuporedivo lakše raditi, tamo vlast nudi obilje pogodnosti, forsira rad.

U SE I U SVOJE...

- Mi smo pokrenuli firmu prije dvije godine i oni sada pokušavaju da nas poguraju sa svojom administracijom da bi to krenulo punom snagom - pojašnjava Elmir Prevljak.

Inače, u Holandiji je teško naći goste za BiH jer su Holandani fokusirani na Srebrenicu, pa bilo koja informacija o BiH koja nije vezana za rat teško nađe put do konzumenta.

- U Holandiji imamo firmu *Osjeti Balkan*, koja promoviše našu gastronomiju, kulturu, dakle nas, ali uglavnom preko stomaka. Kada se pojavi zanimljiv film s ovih prostora, mi zovemo direktore filmskih kuća i nudimo promocije praćene panel diskusijama, gastronomskom ponudom... Utvrdimo cijenu, upakujemo događaj i to tako prodajemo - kaže Prevljak.

Sa druge strane, dosta zainteresovanih je u Belgiji i dijelu Njemačke i interes je, po

riječima našeg sagovornika, svake godine sve veći, dolaze ljudi iz turističke branše.

- Sve ih pozivamo prilikom susreta na sajmovima, ali čovjek se na tim sajmovima loše osjeća. Mi jedva čestit sto imamo, a pored nas Hrvatska na 500 kvadrata. Do sada mi nismo imali sreće sa grantovima i ministarstvima, pa se kod nas sve svelo na *uzdaj se u se i u svoje kljuse*. Srećemo se i sa našim ambasadorom gore, ali sve ostaje na verbalnoj podršci, a moglo bi se mnogo napraviti - kaže Prevljak. Prvenstveno, Holandani su veliki putnici, *najnomadskiji* narod u Evropi, svi putuju i uvijek ih interesuju nove destinacije. - Od svih naših gostiju njih 10 posto se vrati, ali to su uglavnom naši poznanici koji znaju da je kod nas dobro, a onda prave neke svoje nove kontakte, obilaze Hercegovinu, traže nove lokacije...

Mislim da ih najviše privlači ljubaznost i neposrednost, gostoprимljivost ljudi, dobra hrana i fascinantna priroda - kaže Prevljak.

Ali gosti primijete i da mi ovo uništavamo i ne koristimo kako valja. Oduševio se, priča naš sagovornik, kad prvi put vide Boračko jezero i okolne planine, kažu da bi u Holandiji od ovog napravili *Diznilend*...

- A mi malo, malo pa negdje naspemo kamion šljunka i onda se oni zapitaju da li mi uopšte zaslužujemo ovakvu ljepotu - priča Prevljak.

On je zadovoljan rezultatima svake svoje sezone iako ne vode evidenciju o broju noćenja, ali kaže da ima kulturnih događaja koji okupe i do 60 gostiju.

A da u *Hercegovina Lodgiesu* misle ozbiljno sa festivalom kulture na otvorenom, pokazuje najava za avgust tokom kojeg će biti šetnji od Konjica do Boračkog uz čitanje stihova, prikazivanja filmova, književnih večeri... ●

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Kanton Sarajevo

MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA I ZAŠTITE OKOLIŠA

Bajram Šerif Mubarek Olsun

*SVIM MUSLIMANIMA I MUSLIMANKAMA
U ZEMLJI I INOZEMSTVU*

BAJRAM ŠERIF MUBAREK OLSUN

CENTRALA SDA

JOS 1975. GOVORILA JE DA SAD NEŠTO I PJEVA I SVIRA, ALI SE PITALA A ŠTA KAD DOĐE U ONE GODINE

Šest 0 Jadranke Stojaković

Meni dosadi gitara, volim promjene, česte promjene, ne mogu ostati na istom, crkla bih kad bi mi neko rekao da ću cijelog života svirati gitaru i usnu harmoniku. Uvijek se zagrijem za novo, uvijek uradim nešto zato što je novo, pričala je sarajevska kantautorka TV novostima u maju 1975.

Već poslije desetak minuta poznavanja sa **Jadrankom Stojaković** učini vam se da je znate godinama. Brzo saznajete dosta o njoj, iako u početku kaže da joj se *čini smiješnim to kad mora da priča neke stvari.*

I, kad priča, vidite da vješto dijeli priču na poglavlja.

Ustvari, to čini slučajno, jer razgovor teče spontano, a Jadranka uglavnom odgovara na pitanja, bez ispoljavanja želje da se *otvori*.

O UJAKU

Rođena je u Sarajevu (24. jula 1950.), u porodici u kojoj je baba Dalmatinka, pa Jadranski nije moglo da se dogodi da dobije - drugo ime.

ONTARI: Počela je iz-
maka, u srednjoškolskom
domu, uz prijetilicu
iz učiteljske škole koja
je smislila da se ona, ako je

[illegible]

— Знаете, досада је често, клупито на радњу музике, пожељног амонитора. Све за све од рођака да не бисмо волели карактеру или забавно музике, али обје. Тако је нај

treba da imaju nešto modernije, ali ja volim tu staru stanku.

ОПЕРАЊУ: Можеда не бисте никад ни размишљали да је пружатеља услуге одреде на неко „позиво“ да, као

— Ovim je tako i izveštio Borisa Pankaloviča, a kasnije da je to kudeljica za poklon, za festival „Mlade pesničke pravde“. Borisa me upita: šta misliš, a ja kažem: Nejma nikak! On upita: „Znam li „Stariji Pjera“?“. Ja kažem:

Novaković je ova ciklusa izdao pod nazivom "Djeca". Ona je sastavljena od sedam pjesama i — počinje. Uprko je otvorena na stranu sa drugim mladim piscima, čije u ovom ciklusu

Iako je majka predvidjela spisak od pet-šest imena, baba je rekla da djevojčica može samo da se zove Jadranka.

- Mama je pomalo vezana za muziku, ima razvijen ukus, kao moj ujak Vukašin Radulović. Taj ujak... on je kriv za sve. Neću mu nikad oprostiti, bez obzi-

ra što nešto i pjevam i sviram i komponujem, a možda mi to sada i godi... Dok ne dođem u one godine: *a šta sad, majčine?* Kako ću izgledati jednom, sa gitarom i usnom harmonikom?

Zatim se vraća u vrijeme početka:

- Zna te, događa se često, slušate na radiju muziku, posmatrate komšiluk. Sve zavisi od roditelja da li ćete voljeti narodnu ili zabavnu muziku ili obje. Tako je moj ujak svojevremeno slušao Benija Gudmana, Glenu Milera, a ja sam uz njega počela da se navikavam. Svirao je usnu harmoniku pa sam i ja počela. Nisam pjevala...

0 GITARI

Počela je iz inata, u srednjoškolskom domu, uz prijateljicu iz učiteljske škole koja je svirala na gitari, ali je instrument ljubomorno zaključavala:

- Jednom je slučajno ostavila i ja je uzmem i udri, majčin sine! Kroz dva-tri sata znala sam nekoliko pjesmica i tada mi je prijateljica dozvolila da sviram. Kasnije sam i ja kupila gitaru, pa sam se čak predomišljala da li da se upišem u srednju muzičku ili srednju školu za primijenjenu umjetnost. Jedino to što je muzička počinjala ranije uticalo je da se Jadranka opredijeli za školu koja počinje - kasnije.

- Da sam tada pošla u muzičku, svirala bih klasiku i vjerovatno nikad ne bih kročila u ovu zabavnu muziku. Nije to otpor, možda sam već uplivala u sve to, nemam određeno mišljenje. Prije sam znala šta volim, šta ne volim, sada ne znam. Često mi kažu da treba da pjevam nešto modernije, ali ja volim tu stariju muziku.

O PJEVANJU

Možda ne bi nikad ni razmišljala o pjevanju da je prijatelji nisu odveli na neko posijelo da, kao, svira gitaru.

- Odem ja tamo i zateknem Đorđa Novkovića i shvatim da je to audicija za pjevače, za festival *Mladi pjevaju proljeću*. Đorđe me upita šta pjevam, a ja kažem: *Pojma nemam!* On upita: *Znaš li Starog Pjera?* Ja kažem: *Ne znam*.

Novković je onda odsvirao *Jadranksku Pjeru*, ona je saslušala, došla sutra i - položila. Ubrzo je otišla na turneju sa drugim mladim pjevačima, čak u čehoslovački grad Trenčin.

Opet se ujak umiješao: odveo je *Jadranksku* u Norvešku da svira u njegovom ansamblu. Ostala je tamo nekoliko mjeseci, svirala i pjevušila.

Vratila se u Sarajevo, završila petu godinu (zvanično je *primijenjeni umjetnik*), pa se sve izmiješalo: gitara, pjevanje, usna harmonika...

O KOMPOZOVANJU

Ove godine *Jadranka* je na *Šlageru sezone* učestvovala kao kantautor.

- Napisala sam neku kompoziciju i dala je aranžeru Ranku Rihtmanu da je na-

RADILO SE...

1972: Pjesma *Evrovizije: Muzika i ti* je išla na evropski finale, a *Jadranka* je u jugoslovenskoj konkurenciji pjevala *Tik, tika, taka* **Julija Marića**

1973: *Šlager sezone: Pajaco* **Miroslava Balte**, u *Opatiji* *Priča o nama* **Ismeta Arnautalića**, u *Subotici* *Ti ne znaš dom* **Vlade Milaša** (prva nagrada publike)

1974: *Tajna* u *Opatiji*, *Život piše romane* na *Vašem šlageru sezone* u Sarajevu. U *Subotici* pobjeđuje pjesmom *Muzika je svirala*.

1975: njen hit je *Čekala sam* **Gorana Breговиća**

pravi tek toliko, za arhivu. Ali on je to poslao na festival i oni primiše. Poslije smo nešto prepravili, znam da su mi neki čestitali. Ne mogu da kažem da je to originalna kompozicija, ali - usudila sam se da napravim nešto. Do sada sam pisala jedino za djecu (njena je muzika za seriju *Kaži mi kaži* sarajevske televizije). Dobila sam volju, ali ne bih htjela da komponujem po svaku cijenu. Ako napravim, slaću i dalje...

O SLIKANJU

Htjela bi da napravi izložbu, ali kaže da nema dovoljno prostora, a ni vremena da se ozbiljnije posveti grafici.

- Spala sam na skice, crno-bijelo, akvarel. Sve ono što se ne mora trljati i nešto mnogo raditi. Ako bih pripremila izložbu, htjela bih da bude na nivou. Radiću sa prijateljima koji su više upućeni, koji će mi pomoći da to *našvrljam*...

Ne razmišlja mnogo o zaposlenju, iako bi,

kaže, mogla da ga nađe, kao scenograf ili čovjek za propagandu u nekom preduzeću. Više je za idejna rješenja nego za realizaciju.

Piše za novine, u *Oslobođenju* vodi omladinsku rubriku *Mladi koji dolaze* o mladim grupama koje pjevaju i sviraju.

O DRUGIM STVARIMA

Na udaju ne misli mnogo (*Sasvim normalno, ali ne tako često, valjda još nije vrijeme da računam, nikad nisam bila računđizija*). Kod nje se sve spontano događa.

Čudi se kad joj kažemo da ima smisla za humor (*Vi ste prvi koji mi to kaže!*), ne haje za zle jezike u svojoj profesiji koji joj zamjeraju što *svašta* radi.

- Nisam kriva, zovu me! Nedavno sam se pojavila u pozorišnoj predstavi *Mi krenuli smo, vođeni idejom* i ljudi počеше: *Eto nje i u toj predstavi!* Ne možeš odbiti, neki put si u košmaru, a od rada niko nije umro. Volim da isplazim jezik, ali znam i da se ulijenim... U budućnosti i ne znam šta ću raditi. Zависи od mnogo čega, da li će biti ozvaničeno to što radim, da se vidi da se čuje. Ne bih htjela ni za jedan korak da se vraćam. Meni dosadi gitara, volim promjene, česte promjene, ne mogu ostati na istom, crkla bih kad bi mi neko rekao da ću cijelog života svirati gitaru i usnu harmoniku. Uvijek se zagrijem za novo, uvijek uradim nešto zato što je novo...

Otišla je kao i što je došla.

Nasmijana, raspoložena, u džemperu i farmerkama, sa gotovo muškom frizurou. I pjegama koje joj sasvim pristaju i daju neobičan šarm.

Mnogo je simpatična. ●

ZELENGORA, PLANINA ISPOD ČIJIH SE VRHOVA KRIJE PRAVA RIZNICA

Orlovačko je najljepši dra

Za one koji odluče da kampuju i duže borave na Zelengori, obale Orlovačkog jezera su idealno mjesto, sa njih se može organizovati niz planinskih tura, od kojih je najatraktivnija ona ka najvećem vrhu Zelengore Bregoču (2.014 metara)

➤ PIŠE: Mevludin Mekić mevludin@startbih.info

Vanda, pas belgijski ovčar, iskače iz svog boksa u zadnjem dijelu vozila, razdragano skače ne znajući na koju bi stranu, dok jutarnja izmaglica na Orlovačkom jezeru u srcu Zelengore čini ovo mjesto mističnim.

NIŠTA NA BRZAKA

Prva jutarnja kafa ima poseban okus na ovom mjestu, a lagani doručak od tek ubranih gljiva na okolnim proplancima je neprocjenjiv. Krenuli smo iz Sarajeva u pet sati ujutro u pravcu Orlovačkog jezera za kojeg mnogi kažu da je najljepši od devet

dragulja iz riznice Zelengore. Pravimo kratku pauzu u kanjonu rijeke

Sutjeske, vadimo štapove i pokušavamo uhvatiti nešto na brzaka, ali ništa - više sreće

drugi put, što bi rekli ljudi iz Lutrije BiH. Nastavljamo dalje u pravcu prevoja Čemereno, odakle će nas ne baš dobar makadamski put odvesti u samu utrobu planinskog masiva Zelengore. Prolazimo pored table na kojoj piše *Izvor Neretva*, kratko se zaustavljamo, ali to ćemo ostaviti za drugi put. Put nas vodi do prvih katuna, ovce su još u toru, a psi tornjaci laju vidno uznemireni našim prisustvom. Ni Vanda im ne ostaje dužna.

Nakon dvadesetak kilometara trukanja, dolazimo do najvišeg uzvišenja, prevoja koji je interesantan jer sa njega kreću planinarske staze ka Kotlaničkom (1.525 metara nadmorske visine), odnosno Štirinskom jezeru (1.672

JEZERA ZELENGORE

Na Zelengori ima osam glacijalnih jezera i jedno vještačko. Osim Orlovačkog, Jugnog, Kotlaničkog i Štirinskog, tu su i Crno, Bijelo, Kladopoljsko, Gornje i Donje Bare, sve ljepše od ljepšeg, a Zelengoru čine planinskim draguljem Balkanskog poluotoka. Sva ova jezera pripadaju Nacionalnom parku *Sutjeska*, a jedna od tradicija ovog prostora je planinarski pohod sa tradicionalnim imenom *Jezera Zelengore*.

ragulj prelijepa planine

IZ KATUNA NA VRH

Najveći vrhovi Zelengore su Stog, Ljeljen, Orlovac, Videž, Kaleliju, Todor, Kozje strane, Bregoč.

Staze na Zelengori ne odlikuje ekstremna ili vrlo velika težina uspona, ali su ne manje atraktivne sa stanovišta ljepote pejzaža i bogatstva biljnog i životinjskog svijeta.

Posebna atrakcija Zelengore su katuni, tradicionalna ljetna stočarska naselja.

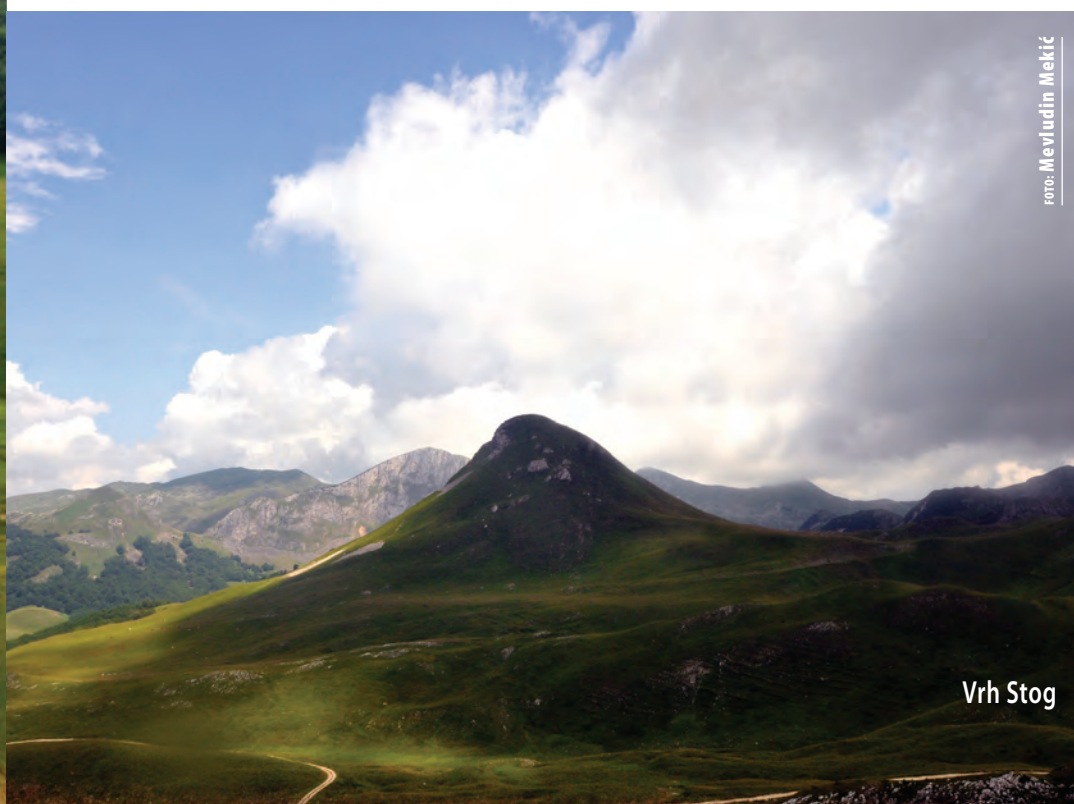

Foto: Mevludin Mekić

Vrh Stog

metara nad morem). Sa prevoja se makadam naglo spušta i vodi nas do samog Orlovačko jezera.

Pravimo pauzu da bismo uživali u prizoru sklada prirode u kojem svaki vrh, svaka litica, svaki izvor, nepregledni pašnjaci, imaju svoje zaslužno mjesto.

I dok vjetar raznosi jutarnju maglu poigravajući se sa nama, oči se ne mogu zaustaviti. Idu od jednog vrha na drugi. Ne zna se koji je ljepši, a koji atraktivniji...

Pogled luta sa stjenovitih grebena do nepreglednih pašnjaka, duboke listopadne i visoke crnogorične šume. **Samir** se prisjeća svog posljednjeg dolaska na ovo područje prije 22 godine.

- Ovo je sve bilo puno planinara i zaljubljenika prirode, berača trava, gljiva i borovnica... A, vidi, mi sad još nismo nikoga sreli - kaže Samir.

Lijevo, u samom ćošku ove ljepote, u podnožju vrha Kalelije je Jugovo jezero (Bori- ➤

lovačko, 1.500 metara nad morem).

VANDA I PATKA

- Ono je jedino vještačko na planini Zelengori. Nastalo je pregrađivanjem potoka - pojašnjava nam Samir čiji korijeni potiču iz ovih krajeva.

Spuštamo se do sada najgorim dijelom makadama do samog Orlovačkog jezera (1.438 metara nad morem), koje je smješteno u travnatoj dolini između, na sjeverozapadu, vrha Orlovac (1.962 metra) i, na jugu, vrha Stog (1.821 metar). Površine je oko tri i po hektara, a najveća dubina jezera je oko pet i po metara.

Za one koji odluče da kampuju i duže borave na Zelengori, ovo je idealno mjesto. Odavde se može organizovati niz planinskih tura, od kojih je najatraktivnija ona ka najvećem vrhu

Zelengore Bregoču (2.014 metara). Nakon laganog doručka krećemo u obilazak jezera i prvo što pada u oči, ali i u stomak, jesu borovnice kojih ima u izobilju. Njima smo naš zdravi doručak doveli do savršenstva.

Prilazimo jezeru i Vanda se bez imalo raz-

mišljanja baca u vodu iz koje iskače, čini se, divlja patka. Za nas je još rano, a i vrijeme nam ne ide naruku - čas sunce, a onda vjetar nanese i pomalo kiše, pa tako... Inače je ovo jezero pogodno za kupanje. Pravimo krug oko Orlovačkog jezera i primjećujemo da je životinjski svijet jako

bogat. Osim pomenute divlje patke, tu su zmije, žabe, a u samom jezeru ima i ribe. Šaho, inače poznati lovac, član naše male četveročlane ekspedicije, prvi primjećuje i objašnjava nam tragove koje ostavljaju životinje. Vidi divlju svinju, srndaća..., koje dolaze na jezero radi vode ili možda kupanja. Odlučili smo se popeti na jedan od obližnjih vrhova iznad samog jezera. Ulazimo u rijetku bukovu šumu i nailazimo na markaciju koja će nas odvesti do samog vrha Orlovca. Gledamo jezero iz prilične perspektive i zaključujemo da na Zelengori vrijedi doći i samo zbog ovoga, zanimemiti pred ovolikom ljepotom, samo gledati i uživati.

U daljini vidimo veliko stado ovaca koje je prekrilo pašnjake ovog dijela Zelengore i tu će biti do polovine septembra, spokojno iskorištavati blagodeti koje im pruža ova planina.

Kiša počinje ozbiljnije da pada, a u daljini se čuje i poneki grom, pa nam Samir predlaže da se vratimo. On poznaje čudi ove planine i zna da baš i nije ugodno biti na brisanom prostoru kad počnu udarati gromovi. Ovo nam je, kaže, dovoljno za danas. I potpuno je u pravu... ●

Unutrašnjost katuna

Bajram Šerif Mubarek Oslun

SARAJEVO OSIGURANJE

NAŠE KLIJENTE JE LAKO PREPOZNATI

PORODIČNO PUTNIČKO ZDRAVSTVENO OSIGURANJE

- Sa porodičnim zdravstvenim osiguranjem putuju svi članovi jedne porodice bez obzira na broj članova (roditelj/staratelj sa djecom do 18 godina starosti)
- Geografsko / teritorijalno pokriva - region (Hrvatska, Srbija, Crna Gora i Makedonija)
- Trajanje osiguranja - maksimalno 15 dana u kontinuitetu

Cijena **29,00 KM**
za kompletnu porodicu osiguranje na 15 dana

Maksimalna osigurana suma
za kompletnu porodicu

15.000 KM

find us on [facebook](#)

Za detaljnije informacije možete se obratiti našim agentima u podružnicama u cijeloj BiH. Nazovite, a mi ćemo Vas poslati i polju osiguranja prilagođeno Vašim potrebama.

telefon 033 443 581
Dodatne informacije na www.sarajevoosiguranje.ba
Kontakt tel: +387 61 489 999
pzoo@sarajevoosiguranje.ba

VOJNE AKTIVNOSTI U CENTRALNOAFRIČKOJ REPUBLICI
 RUDARE OSTAVILE SAMO SA LOPATAMA I KRAMPAMA

Militante ne zanima zlato

Kad su se oko Bamburija sukobili Selaka i Anti-balaka, Aurafrique se morao povući i odnijeti svoje rudarske mašine...

Nakon što se kanadska kompanija zbog militantnih previranja povukla iz Ndassima, rudnika zlata na jugu Centralnoafričke Republike, on je prepušten lokalnim poslovnim ljudima i radnicima. Kopači zlata svakodnevno se spuštaju na dubinu i do 60 metara koristeći samo krampe, lopate, kante i lavore, javlja Anadolija. Grad Bamburi smješten je na jugu, a od prijestolnice je udaljen oko 400 kilometara prema istoku.

Koncesija za rudnik Ndassima je 2002. data firmi Aurafrique, koja je povezana sa kanadskim Axminom. Ugovor je 2010. produžen na dodatnih 25 godina, među-

tim 2012. militanti muslimanske organizacije Selaka zauzeli su Bambari i rudnik. Potom su se sukobili Selaka i Anti-balaka, kršćanska militantna organizacija, Bambari se našao na udaru Selake, pa su se strani eksploatatori morali povući iz svih poslova koje su ranije slopili sa vladom.

Aurafrique je, naravno, imao svu potrebnu mehanizaciju, ali su nakon povlačenja radnicima ostale samo ruke.

- Šef nam samo pokaže neko mjesto i mi kopamo. Ukoliko nađemo nešto zlata to nam se plati - kazao je rudar koji je u Ndassimi poznat po nadimku Imperator Bokassa. ●

Izvan Vremena ž.A.ČiČAK

• svakog petka od 16.30 do 18.00 sati

SARAJEVO 106,2 Mhz	JABLANICA / KONJIC 98,4 Mhz	BIHAC 107,4 Mhz
TUZLA 102,1 Mhz	SREBRENICA 105,6 Mhz	JAJCE 98,3 Mhz
MOSTAR 94,0 Mhz	BANJA LUKA 101,4 Mhz	TREBINJE 106,4 Mhz

RADIO M RADIO KOJI SE NIKAD NE GASI

www.radiom.net

SARAJEVO 98,7 MHz FM, ZENICA 89,80 MHz, TUZLA 106,30 MHz, BANJA LUKA 104,20 MHz

STUDENTSKI
RADIO
SARAJEVO

FM

95,2 MHz

Q radio

105.2 FM

TEL: +387 32 73 52 80 : +387 32 73 07 40
e-mail: marketing.q@gmail.com

Prvi bh. magazin o obrazovanju

Na trafikama u BiH

ŠKOLEGIJUM

Jun 2014. / godina 3 / broj 6 / cijena 5 KM

Metodika vs. matematika: LICENCA ZA UBIJANJE U POJAM / Eksterna matura: ROĐENDAN MINISTROVOG SIROČETA / Stručni ispiti: VIZA ZA PENZIJU / SP u Brazilu: O ČITANJU I SKANDIRANJU / Lektira za roditelje: VRŠNJAČKO NASILJE

Poklon knjiga: Čudnovati doživljaji barona Minhauzena

www.skolegijum.ba

TELEVIZIJA

SLON

extra

TUZLA, BiH

Slon

RADIO

+387 35 205 205 89 MHz

www.radioslon.ba

SLUŠAJTE I GLEDajte DA BISTE ZNALI

TNT

RADIO

Travnik 95.10
Zenica 93.40
Bugojno 93.50

www.tnt.ba

NICHOLAS HILL: DODIKOVI PROBLEMI SA BIRAČIMA

BOSNA

NEZAVISNA INFORMATIVNA REVUJA

GODINA XX | BROJ 924 | SARAJEVO 24.7.2014. | CIJENA 3 KM

OPTUŽNICA S KOSOVA
KELMENDI-RADONČIĆ-DELALIĆ

RADONČIĆ

NISAM, ČASTI MI!

DELALIĆ

www.slobodna-bosna.ba

ISSN 0354-5136

PRINTED IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

4710354513035 00124

UDRI MUŠKI!

www.startbih.info

GAZA: MJESTO NA KOJEM JE TEŠKO TRAŽITI NEKI SMISAO, ALI GA IMA

Izrael ubija. Ponovo.

Uz sve Hamasovo odbijanje egipatske inicijative, uz sve zakulisne igre kojim arapski svijet nastoji marginalizirati Muslimansku braću, Izrael ipak ne može ničim opravdati razmjere tekuće brutalnosti nad nedužnim palestinskim civilima

PIŠE: Muhamed Jusić

Teško je tražiti bilo kakav smisao ili objašnjenje za ono što se ovih dana dešava u Gazi. Bez obzira o kakvim se regionalnim i globalnim zakulisnim igrama i sukobima interesa radilo, nikakvo objašnjenje ne može biti opravdanje za stravično izživljavanje izraelske vojske nad nedužnim civilima Gaze.

ES-SISIJEV POKUŠAJ

Izrael tvrdi da civili ginu zato što Hamas ispaljuje primitivne rakete na izraelske gradove i da se oni moraju braniti. Da je Hamas teroristička organizacija koja ne priznaje pravo Izraela na postojanje, te da su zbog toga prepreka miru. Da koriste civile (koje Izrael bombarduje u njihovim kućama, školama i bolnicama u najgušće naseljenom hermetički zatvorenom prostoru na svijetu - sick!) kao živi štit... Sve da jeste tako, Izrael kao odgovorna članica UN-a i država koja osigurava svakojaku pomoć Zapada tvrdeći da su jedina demokratija na Bliskom istoku, ne može ničim opravdati razmjere brutalnosti nad nedužnim palestinskim civilima i diskriminaciju i apartheid nad jednim narodom čiju su zemlju okupirali i naselili stanovnicima iz čitavog svijeta.

Ali po čemu je ovaj napad na Gazu drugačiji od brojnih drugih koji su se dešavali u skoro redovnim intervalima još od prije dolaska Hamasa na vlast? E, ovaj put kao nikada do sada prst se ne upire samo u okrutni režim desničara u Tel Avivu i njihove saveznike u Washingtonu, nego i u arapske režime koji se od osnivanja države Izrael predstavljaju kao zaštitnici Palestinaca i kunu se u njihova prava.

Tačno je da skretanje pažnje na sve one koji svojom pasivnošću ili možda čak direktnom podrškom pomažu Izraelu u nastavku okupacije, izgradnje na otetoj palestinskoj zemlji, provođenju apartheida nad onim Palestincima koje još nisu protjerali širom svijeta i evo sada brutalne agresije na najveći koncentracioni logor koji se naziva Gaza, može poslužiti kao dobar spin da se umanjí odgovornost Izraela.

Ali Izrael i njegovo političko i vojno vodstvo ne bi bili to što jesu da nema baš te prećutne podrške svijeta i globalnih centara moći ogreznih u moralnom relativizmu i dehumaniziranim pogledima na svijet u kojem caruju samo njihovi lični interesi.

Kako bi, da globalni moćnici imaju i trun savjesti, jedna od najmoćnijih armija svijeta pred očima svjetske javnosti mogli svaki sat ubijati po jedno nedužno dijete?

Ne bi bilo pravedno zaboraviti ni tvrdoglavost odbijanje Hamasa da prihvati inicijativu u kojoj je Egipat posrednik. Oni to objašnjavaju nespremnosti da prihvate kapitulaciju pred agresorom koja bi, kao toliko puta do sa-

da, Izrael amnestirala odgovornosti od svih počinjenih zlodjela, a Gazu ponovo vratila u potpunu izolaciju.

Kao uslov da prihvate obustavu naprijateljstva, oni traže hitno otvaranje svih graničnih prijelaza, dozvolu ribarima iz Gaze da love uz obalu mora kako bi mogli prehraniti svoje porodice i oslobađanje zarobljenika, kako onih koji su privedeni tokom ove vojne operacije, tako i onih koji su ponovo uhapšeni nakon što su bili oslobođeni u zamjenu za zarobljenog izraelskog vojnika Gilada Šalita.

U Egiptu, pak, tvrde drugačije. Oni kažu da je Egipat na vrijeme, dan prije početka napada, upozorio Hamas da će Izrael pokrenuti brutalnu akciju odmazde ukoliko ne obnove primirje, ali su oni to odbili. Režimu predsjednika Abdulfetaha es-Sisija bliski mediji i analitičari u Kairu to objašnjavaju pokušajem Hamasa da kompromituje novoizabranog predsjednika i da umanje ulogu Egipta kao regionalnog igrača. Oni tvrde da to čak ne čini čitav Hamas nego radikalno krilo koje stradanje civila u Gazi koristi kako bi kompromitovalo Es-Sisija koji je vojnim pučem sa vlasti skinuo njima blisku Muslimansku braću i predsjednika Muhameda Mursiju.

Hamas je ideološki ogranak Muslimanske braće i mnogi sve što se dešava danas u Gazi tumače kroz prizmu

pokušaja arapskih vladajućih režima, uz podršku nekih globalnih centara moći, da iz korijena iščupaju pokret Muslimanske braće. Naime, nakon izbijanja tzv. Arapskog proljeća i nakon što su političke stranke koje baštine ideje pokreta počele preuzimati vlast u sve više arapskih zemalja, mnogi su, naročito u zemljama naftom bogatog Arapskog zaljeva, ali i na Zapadu, odlučili da krenu u obračun sa Braćom.

ULOGA SAUDIJSKE ARABIJE

Po tom obrascu se desio puč u Egiptu, razbijena je sirijska opozicija kako bi se iz nje potisnula Muslimanska braća, ova organizacija proglašena terorističkom u zemljama Zaljeva i danas se pokušava eliminisati i u Gazi koja je, uz Sudan, jedno od posljednjih uporišta gdje su relevantan politički faktor.

Zato se u krugovima bliskim Muslimanskoj

braći, i ne samo među njima, napad na Gazu doživljava kao nastavak tog projekta u kojem je Izrael samo izvođač radova.

David Hearst, urednik portala *Middle East Eye* i nekadašnji urednik i novinar u listovima *The Guardian* i *The Scotsman*, otišao je tako daleko da je u svom tekstu objavljenom na *Huffington Postu*, kojeg je na bosanski prevela i objavila *Al Jazeera Balkans*, za sve što se dešava u Gazi otvoreno optužio Saudijsku Arabiju. „Napad na Gazu dolazi po saudijском kraljevskom nalogu. Ovaj kraljevski nalog nije ništa više nego javna tajna u Izraelu, a i bivši i sadašnji sigurnosni dužnosnici opušteno pričaju o tome. Bivši izraelski ministar odbrane Shaul Mofaz iznenadio je voditelja na televizijskoj stanici Channel 10 rekavši da Izrael mora odrediti ulogu Saudijske Arabije i Ujedinjenih Arapskih Emirata u demilitarizaciji Hamasa. Na pitanje šta misli pod tim, dodao je da bi se sredstva iz Saudije i Emirata trebala koristiti za obnovu Gaze nakon što se Hamas učini nemoćnim“, piše Hearst.

Saudijci naravno takvu intepretaciju dešavanja negiraju, ali brojni njihovi javni radnici u medijima ne kriju da je Hamas samo prepreka trajnom miru sa Izraelom koji bi Palestincima osigurao državu na dijelu Palestine. Oni Hamas, a ne samo Izrael, drže odgovornim za propast arapske mirovne inicijative od

prije nekih 12 godina, koju je pokrenuo kralj Abdullah, a podržale je 22 arapske države i 56 muslimanskih zemalja.

Ovim povodom se oglasila i ambasada Saudijske Arabije u Sarajevu koja je, reagujući na Hearstov tekst, saopćila da ovaj njegov tekst nije „ništa drugo nego skretanje pažnje sa međunarodne ravnodušnosti od strane velikih sila koje pomažu Izrael u sprovođenju agresije, a koje mogu da traže od Izraela da zaustavi agresiju. Stoga je bilo za očekivati da upravo prema njima gospodin Hearst usmjeri svoju ostru kritiku, kao i svi slobodni ljudi na Zemlji, a ne da obmanjuje čitaoce i da im od-

vraća pažnju od stvarnih uzročnika nastavka posljednje izraelske agresije, i to što Izrael čini sve što može da palestinski narod ne dobije svoja legitimna prava“.

Kakogod, Izrael računa na kolektivno pamćenje globalne svjetske javnosti koje je poput onoga u zlatne ribice.

U našem sjećanju ima prostora samo za najnoviji tweet i posljednji objavljeni link. Mi funkcionišemo po sistemu headlinea i nikoga ne interesuju duboki uzroci problema, niti lične tragedije aktera sa naslovnica. Zato će napadi na Gazu možda i stati da bi opet za koji mjesec ili godinu gledali iste snimke i to onda kada nekome zatreba da dobije izbore, pomjeri granice svoje zone utjecaja, skrene pažnju sa nekih drugih žarišta, učvrsti svoju vlast nad izgladnjelim i izmrcvarenim narodom ili ko zna šta. ●

ČETIRI DEZENJE OTKAKO JE NAJBOLJI BH. KOŠARKAŠ SVIH VREMENA OSVOJIO ZVJEZDE

Sad igram racionalnije

Nedavno se napunilo tačno četrdeset godina od kad je Mirko Novosel uveo devetnaestogodišnjaka Mirzu Delibašića u tadašnju jugoslovensku reprezentaciju

U podmlađeni državni tim, koji se trenutno nalazi na turneji po SAD, savezni trener košarkaša Mirko Novosel uvrstio je, piše 1973. tadašnji *Tempo*, talentovanog Mirzu Delibašića iz sarajevske Bosne.

- Za Mirzu je sreća što je Novosel odredio reprezentativce prije početka ovog prvenstva - našalio se tim povodom njegov klupski drug Zdravko Čećur. - Jer, da je savezni sačekao samo prva dva kola šampionata, mogao je i da se predomisli i od Delibašićevog puta u SAD ne bi bilo ništa...

Ovom začkoljicom za šalu uvijek raspoloženi Čećur je očigledno aludirao na promjenljivu formu vrsnog i atraktivnog košgetera Bosne.

Kao što je poznato, Mirza Delibašić je, uz Dragana Kićanovića, bio najbolji igrač jugoslovenske juniorske reprezentacije koja je pretprošlog ljeta u Zadru osvojila Prvenstvo Evrope, a odmah poslije toga je iz matične tuzlanske Slobode prešao u ekipu sarajevskih studenata.

Međutim, u novom društvu, Delibašić prošle sezone nije igrao u očekivanoj formi, pa je, suprotno predviđanjima stručnjaka, tek sada zaslužio poziv u najbolji državni tim.

- Prašina koja se bila uzvitala oko mog prelaska u Bosnu bila je nepotrebna i nikome nije koristila, a meni je nanijela veliku štetu, jer sam kasnije, opterećen svim i svačim, igrao znatno slabije nego što sam objektivno mogao. Sada sam se, međutim, potpuno smirio i zato, evo, igram znatno bolje. Ni oko Kićanovića i Živkovića ne bi trebalo stvarati afere. Mlade ljude valja razumjeti: svako hoće u veći grad i klub. Trebalo bi da klubovi pokažu više razumijevanja i da sve slučajeve rješavaju međusobnim dogovorima, a ne da stalno traže arbitražu republičkih saveza ili KSJ. Sa malo dobre volje ta tužakanja i afere, koji našoj košarci nanose veliku štetu, mogu se sasvim izbjeći - objasnio je Delibašić.

Iako nije zadovoljan onim što je do sad pružio u dresu Bosne, devetnaestogodišnji Mirza Delibašić tvrdi da je u posljednjih godinu dana ipak znatno napredovao. Porastao je za jedan centimetar (sada je vi-

sok 197 cm) i umnogome popravio fizičku spremu i težinu, što mu je, po ocjenama stručnjaka, ranije bio hendikep.

- U Slobodi mi je bio glavni zadatak da postignem što više koševa, pa sam malo pažnje posvećivao ostalim elementima igre - kaže Delibašić. - U Bosni sam znatno popravio igru u odbrani, a napredovao sam i u brzini i skokovima i konačno se uklopio u ekipu. Sada igram racionalnije i sa manje napora...

Poziv u državnu reprezentaciju predstavlja za ovog mladog košarkaša veliko priznanje, ali mu nameće i obaveze. On više ne smije da, kao što je do sada ponekad činio, igra samo za sebe, već mora da svoju igru potpuno podredi interesima ekipe.

- U reprezentaciji nikome nije obezbijeđeno mjesto, jer se, kao što se već pokazalo, bez svakog može - rezonuje Delibašić. - Sada imamo najmanje 30 potencijal-

nih reprezentativaca, tako da je i selektoru teško da među njima odabere zaišta najbolje. Mislim da su momentalno najbolji centri Čosić, Marović, Jelovac i Jerkov. Najteže je pored Kapičića, Šol-

mana i Dalipagića u državni tim ući krilnim igračima, dok su među bekovima najuspješniji Slavnić (trenutno bez konkurencije!), Simonović i Rato Tvrdić. Trudiću se svim snagama da na turneji po SAD što bolje iskoristim prvu šansu u državnom timu, a ako u tome ne uspijem nadam se da ću, s obzirom na moju mladost, dobiti još neku priliku.

Delibašić se slaže sa ocjenama da će novo državno prvenstvo biti najkvalitetnije i najzanimljivije otkad se kod nas igra

košarka, ali ipak krug favorita za titulu svodi na samo tri ekipe - Jugoplastiku, Crvenu zvezdu i Olimpiju.

Svojoj Bosni predviđa plasman između petog i osmog mjesta, a ubijeđen je da će za godinu-dvije i ona konkurisati za šampionski tron.

- Bosna je najmlađa i u prosjeku rastom najviša ekipa u Ligi, a neiskustvo je jedini razlog što sada često osciliramo u formi. U našim redovima ima nekoliko zaista rijetkih talenata. Varajić, naprimjer, igra maestralno, Čećur je fenomenalan klupski igrač, a 209 santimetara visoki omladinski reprezentativac Radovanović, koji još raste, po svemu podsjeća na sovjetskog asa Žarmuhamedova... Kad otklonimo izvjesne nedostatke i steknemo neophodnu rutinu, malo ko će moći da nam se suprotstavi - priča on. ●

DA, PUŠIO SAM...

Mirza Delibašić želi da demantuje priče koje su neosnovano za njim potekle - da je, ponesen varljivom slavom sa košarkaških terena, podložan raznim iskušenjima i sklon nesolidnom životu.

- Od svega toga tačno je jedino da sam izvjesno vrijeme - pušio! - tvrdi ovaj mladi košarkaš. - Istina je da se kao student prve godine prava nisam baš proslavio, ali to ne znači da ću zapostaviti studije. Naprotiv, stalo mi je da uspijem na fakultetu isto koliko i u košarci.

HT ERONET

*10 godina ponosni generalni sponzor
Sarajevo Film Festivala*

61. FILMSKI FESTIVAL U PULI

Filmovi na kiši i suncu

Najstarija smotra sedme umjetnosti u regionu donijela je susret sa filmovima većinom mladih reditelja i kao goste poznata rediteljska i glumačka imena poput Lordana Zafranovića, Rajka Grlića, Dragana Bjelogrića, Emira Hadžihafizbegovića, Mustafu Nadarevića...

➤ PIŠE: Duško Dimitrovski,
specijalno za Start BiH

O dakle god da dolazite u Pulu, svi putevi će vas dovesti do dugovječne i prelijepe Arene rimskog cara Vespazijana. I upravo tu, u tom izuzetno očuvanom hiljadugodišnjem amfiteatru se već više od šest decenija na ogromnom platnu prikazuju filmovi, koji u nezaboravnim pulskim noćima uzbuđuju hiljade ljubitelja sedme umjetnosti...

Osnovan, sada već daleke 1954. godine, kao Festival jugoslovenskog igranog filma, nakon prošle ratne kataklizme u novoj samostalnoj državi postao je Filmski festival na kome se ravnopravna pažnja posveću-

je kako matičnom - hrvatskom filmu, tako i tzv. *manjinskim koprodukcijama*, pod kojim se podrazumijevaju djela sineasta iz regiona zajednički realizovana između više kinematografija, a nije zapostavljen ni svjetski film uopšte.

Sa motom *Film pod zvijezdama*, već godinama najširi gledalački auditorij može da u Areni gleda filmove uz gotovo nezaobilazno konzumiranje pića i grickanje kockica, što baš ne oduševljava sineaste koji ovaj vizuelni medij ne gledaju previše kao dvočasovnu razonodu već prvenstveno kao medij umjetnosti.

Ali kako je tako je i ovo je sada dio pulske festivalske tradicije...

Filmovi se gledaju, ali samo kad ne pada kiša, koja rastjera gledaoce ili, pak, onemogućući da se projekcija uopšte održi.

Toga su se bojali i organizatori ovogodišnjeg postjubilarnog i upravo završenog 61. filmskog festivala u Puli. Ipak, imali su sre-

ću jer, i pored prijetećih crnih oblaka, kiše gotovo da nije ni bilo.

Osim straha od kiše, ovogodišnji festival je donio i jedno neugodno iznenađenje. Naime, film *Svinjari* mladog hrvatskog reditelja **Ivana Livakovića**, koji je trebao biti prikazan u zvaničnoj konkurenciji za *Zlatnu Arenu*, u posljednji čas je otpao, jer njegova kopija nije bila gotova za prikazivanje! Tako je umjesto odabranih i najavljenih 12, u konkurenciji za *Zlatne arene* prikazano samo 11 filmova i to *Baršunasti teroristi* **Petera Kerekesa**, **Pavola Pekarcika** i **Ivana Ostrochovskya** (Slovačka, Češka, Hrvatska), *Kosac* **Zvonimira Jurića** (Hrvatska, Slovenija), *Most na kraju svijeta* **Branka Ištvančića** (Hrvatska, Srbija, Bosna i Hercegovina, Francuska), *Spomenik Majklu Džeksonu* **Darka Lungulova** (Srbija, Njemačka, Makedonija, Hrvatska), te hrvatski filmovi *Boj 55* **Kristijana Milića**, *Šegrt Hlapić* **Silvije Petranovića**,

Trebalo bi prošetati psa **Filipa Peruzovića**, Vjetar puše kako hoće **Zdravka Mustaća**, Vlog **Brune Pavića** i Zagreb Cappuccino Vanje Šviličić.

Film *Happy Endings* **Darka Šuvaka**, rađen u koprodukciji Hrvatske i SAD, svečano je otvorio festivalsku zvaničnu konkurenciju i samim tim i 61. filmski festival u Puli. Poslije projekcije tog filma, već po tradiciji dugoj više od šest decenija, uslijedio je zaista veleljepni vatromet - znak da Festival može početi.

Ove godine su prevladala ostvarenja mladih reditelja. Filmova veterana gotovo da nije ni bilo. Više-manje uspješna, ta djela su, ipak, označila unošenje svježeg krvi u kinematografske vode i kao takva su za pozdraviti.

Osim glavnog programa, treba pomenuti i dobro koncipirane specijalne programe za mlade i za djecu *Pulica*, te međunarodni program dugometražnih filmova, u okviru koga je prikazan i epizodni film *Mostovi Sarajeva*, koji je, osim naše sineastice **Aide Begić** (*Snijeg, Djeca Sarajeva*), režiralo još 12 internacionalno afir-

misanih sineasta iz cijelog svijeta. Film je posvećen 100. godišnjici Sarajevskog atentata, odnosno jednom vijeku od početka Prvog svjetskog rata, a imat će ga priliku vidjeti i publika ovogodišnjeg Sarajevo Film Festivala.

Pošto svakom festivalu poseban „šarm“ daju poznati gosti, tako je bilo i na 61. Puli, pa iako nije bilo crvenog tepiha, ipak su zapaženi bili poznati reditelji i glumci iz cijelog našeg regiona **Lordan**

Zafranović, Rajko Grlić, Dragan Bjelogrić, Emir Hadžihafizbegović, Mustafa Nadarević...

Već pomenuti jedan od najboljih reditelja iz nekadašnje Jugoslavije **Rajko Grlić** bio je selektor zapažne retrospektive pod nazivom *Pulska kinoteka*, u okviru koje je prikazano pet sada već klasičnih filmova - *Čovjek nije tica* **Dušana Makavejeva**, *Devojka* **Puriše Đorđevića**, *Doći i ostati* **Branka Bauera**, *Prometej sa otoka Viševice* **Vatroslava Mimice** i *Tri Aleksandra Petrovića*, kojima je zajedničko to da su svi snimljeni 1965. godine, koja je označila jednu od najproduktivnijih godina u zlatnom dobu sedme umjetnosti našeg regiona.

I tako je *Pula 2014* završena. Živjela *Pula 2015*. ●

BH POŠTA
"JP BH POŠTA" d.o.o. Sarajevo
www.posta.ba

Neka Ramazanski bajram
donese mir, zdravlje,
sreću i radost u vaše domove.
Bajram šerif mubarek olsun!

Vaša Pošta
za sva vremena

ca iz budžeta FBiH namijenjenog za podršku manifestacijama, programima i projektima kulture od internacionalnog značaja.

SFF je dobio 300.000, a EWC 140.000 KM. Kaplan je rekao da se radi o dijelu od ukupno 1,55 miliona namijenjenih za kulturu od značaja za Federaciju.

- Također, Ministarstvo je nivo vlasti koji u najvećem iznosu podržava nezavisnu produkciju iz oblasti kulture sa 5,24 miliona KM, što je posebno značajno s obzirom da, nažalost, drugi nivoi vlasti u ovu svrhu izdvajaju mnogo manje ili ništa sredstava - kazao je on.

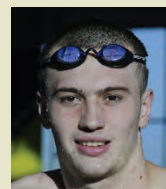
Purivatra smatra da predstavnici festivala koji su dobili sredstva moraju biti zadovoljni iznosima u okviru mogućeg, ali i primijetiti da su izdvajanja za kulturu u BiH ispod svakog nivoa. Pašović je bio još precizniji - logično je izuzetno loše stanje u kulturi BiH uz iznos od 0,64 posto sredstava koja se izdvajaju za Ministarstvo kulture i sporta iz ukupnog budžeta FBiH.

Među manifestacijama koje su dobile najveće iznose su i MESS, sa 140.000 KM, Sarajevska zima, sa 100.000 KM, Dani Matice hrvatske Mostar, 50.000 KM, Jazz Fest Sarajevo, 50.000 KM, Cine Link, 30.000 KM, Sarajevske večeri muzike SVEM, 18.000 KM...

(s. a.)

Ugovori Federacije i festivala SIĆA ZA KULTURU

Ministar kulture i sporta FBiH Salmir Kaplan potpisao je polo-
vinom jula sa direktorima Sarajevo
Film Festivala Mirsadom Puriva-
trom i East West Centra Harisom
Pašovićem ugovore o dodjeli nov-

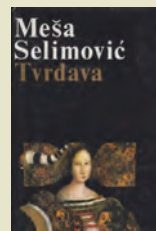

PREPORUKE
Arnel Dudić, bh.
plivač

PAMETNE ČINJENICE

FILM:

Transporter Trilogy.
Sviđa mi se stav i po-
našanje glavnog aktera
Jasona Stathama.

KNJI-
GA: *Tvr-
đava* Meše Selimovića.
CD: Elektronska muzi-
ka, house
i electro-
house.

WEB:

<https://twitter.com/psychological> po-
sjećujem svaki dan, ima pametnih re-
čenica i činjenica.

PREDSTAVA: *Ja ma-
balac* Dragana Mar-
kovića. Nikada u živo-
tu nisam toliko plakao
od smijeha.

Slikarska druženja

ADINA I MERIMA BILE U KIČEVU

Među učesnicima Internacionalne likovne ko-
lonije u makedonskom Kičevu bile su i mlade
umjetnice, članice Udruženja likovnih umjet-
nika Skopaljske doline, Adina Kero i Meri-
ma Ivković.

- Izuzetno je za-
dovoljstvo i čast
biti među umjet-
nicima koji su
došli iz svih dije-
lova svijeta, uži-
vati i upoznavati

različitosti kultura, tradicije, običaja i načina
likovnih izražaja - kazala je Kero.

U njih su bili umjetnici iz Makedonije, Špani-
je, Srbije, Ukrajine, Bugarske, Rusije, Sudana,
Hrvatske, Turske, Kazahstana, Kosova, Male-
zije, Crne Gore, Kipra, Argentine, Španije i Sje-
verne Koreje.

(s. a.)

Reizdanje Johnnija Casha

LOOK AGAIN TO THE WIND

U povodu
50. obljetni-
ce albuma Jo-
hnnija Cas-
ha iz 1964.

*Bitter Tears: Ballads Of The American In-
dian*, 19. augusta izlazi njego-
vo reizdanje pod nazivom *Lo-
ok Again To The Wind: Johnny
Cashes Bitter Tears Revisited*, jav-
lja Rolling Stone.

Album koji je originalno zami-
šljen kao konceptualni album
kojim bi se još više istaknuo
loš tretman Indijanaca, reinter-
pretirali su Cashovi sljedbenici
poput Gillian Welch i Davida
Rawlingsa, Emmylou Harris i
Krisa Kristoffersona.

Umrla nobelovka

NADINE GORDIMER NIJE ZNALA ODŠUTJETI

Južnoafrička
romansijerka,
borac protiv
aparthejdino-
belovka za knji-
ževnost 1991.
Nadine Gor-
dimer umrla
je u 90. godini.

„Bila je ponosna, ne samo za-
to što je dobila Nobelovu na-
gradu za književnost, nego i
zato što je svjedočila na suđe-
nju 1986. godine i doprinijela
spašavanju života 22 pripadni-
ka Afričkog nacionalnog kon-
gresa koji su bili optuženi za
izdaju“, navela su njena djeca u
saopćenju.

Gordimerova je bila kćerka ži-
dovskih imigranata koji su doš-
li iz istočne Evrope, a nakon do-
laska demokratije 1994. godine
nije oklijevala da ukaže na ma-
ne nove vlasti koju su formirali
nasljednici Nelsona Mandele.

Izložba EU infocentra

ROMI U UMJETNOSTI

EU infocentar u BiH organizovao je izložbu deset mladih bh.
umjetnika koji su putem svojih likovnih radova i fotografija
predstavili slike iz života Roma.

Na izložbi su se predstavili skulptor i slikar Adis Lukač, sli-
kar Safet Begić, slikar i grafičar Mirza Rahmanović, slikari Rebeka Avdagić i De-
nis Haračić, grafičari Amer Hadžić i Nedim Šećeragić, te fotografi Almir Alibašić,
Asad Herić i Midhat Memija.

MUSTAFA GOLUBIĆ, SRPSKI NACIONALISTA, JUGOSLOVENSKI KOMUNISTA, GENERAL STALJINOVE
OBAVJEŠTAJNE SLUŽBE (III)

Nijedna koščica nije ostala čitava

Magazin Start BiH u nekoliko nastavaka priča fantastičnu priču o bosanskohercegovačkom revolucionaru međunarodnog kalibra koji je dugo bio prešutkivan u jugoslovenskoj istoriji, a onda je, nakratko, dobio bistu u rodnom Stocu

I 73 godine nakon smrti Mustafe Golubića, najpoznatijeg Staljinovog obavještajca bar na Balkanu i jednog od dirigenta sovjetskog i Komininterninog Crvenog orkestra, kažu i zakletog i smrtnog neprijatelja Josipa Broza Tita, mnoga pitanja još uvijek čekaju odgovore.

DOSIJE UDBB-193, BDS

Zna se da je Gestapo Golubića javno ubio 26. juna 1941. Pošto je bio sav po-

ZNAO ZA HELMA

Što ti je sudbina: krajem tridesetih godina prošlog vijeka Mustafa Golubić se u jednom od izvještaja Moskvi, u kojim javlja o stranim obavještajnim mrežama na Balkanu, bavi i svojim krvnikom...

"Major Gestapoa Hans Helm, koji slovi u njemačkoj ambasadi kao ataše, rođen je 1909. godine. Ipak, 1936. završio je u Berlinu jednogodišnju obavještajnu školu. Najviše ga zanima jugoslovenska politička emigracija u Moskvi, Londonu i dobrovoljci u Španiji", navodi Golubić u tom izvještaju.

VIDAKOVIĆEVA GREŠKA

Ni Mato Vidaković, diverzant školovan u Moskvi, sa kojim je Mustafa Golubić digao u vazduh tvrđavu u Smederevu, nije poživio dugo poslije toga.

On će mjesec dana kasnije, 4. jula, u jednom beogradskom stanu, spremajući tempiranu bombu, napraviti grešku i u eksploziji izgubiti obje ruke.

Nijemci ga hapse i strijeljaju, a jedna beogradska ulica je nosila njegovo ime od 1945. do 1997, kada je preimenovana u Bojansku.

lomljen, Nijemci su ga iz zatvora donijeli u šatorskom krilu u beogradski Dvorski, kasnije Pionirski park ispred današnjeg sjedišta predsjednika Srbije, posadili na stolicu, pa onda strijeljali. Sahranjen je u grob bez obilježja u blizini muzeja u Pionirskom parku.

Zna se i da je uhapšen 7. juna te godine u Beogradu. Iako sarajevski novinar Gojko Berić bilježi sjećanje bivšeg jugoslovenskog diplomate i Golubićevog saradnika Ive Vejvode na

>

dvije verzije Golubićevog hapšenja, preovlađujuća je jedna.

Generalno, smatra se da je general-lajtant Staljinove GPU, vojne obavještajne službe, uhapšen slučajno, gotovo banalno.

Zna se da su samo dva dana ranije, 5. juna Golubić i **Mato Vidaković**, diverzant obučen u Sovjetskom savezu, u smederevskoj tvrđavi digli u vazduh skladišta u koja je njemački okupator smjestio municiju i oružje zaplijenjeno tokom aprilskog rata od jugoslovenske kraljevske vojske.

Istorija bilježi da je u trenutku eksplozije, koja je snažno odjeknula i u Beogradu, kraj tvrđave prolazio putnički voz i da je zajedno sa njim uništeno i skoro čitavo Smederevo. Procijenjeno je da je tad poginulo više od 2.500 ljudi, a među poginulim su bili i trogodišnja unuka šefa kvislinške vlade Srbije generala **Milana Nedića**, njegov sin i snaha.

No, Golubić, po ovoj verziji, nije pao tokom istrage o toj diverziji. Njega su, tako bar svjedoči **Tihomir Višnjevac** koji je, po nekim izvorima, bio Golubićev komšija u beogradskom Mirijevskom putu, pokušali folksdojčeri u akciji *Preventiva*, vođenoj protiv falsifikatora i švercera dokumentima.

Golubić se, tvrde neki izvori, kad je počeo II svjetski rat, javio sovjetskoj ambasadi u Beogradu i zatražio da ide u Moskvu. Dobio je ruski pasoš na ime **Ivan Ivanovič**, u Moskvi se javio u centralu *Crvenog orkestra* i dobio nalog da se vrati u Jugoslaviju i da nabavlja pasoše. Zbog bolesti se, po ovim izvorima, zadržao na Kavkazu i kada je ozdravio, otišao je u Beograd.

GDJE JE NESTAO SIMIĆEV RUKOPIS

O tome šta se sve događalo u Ribnikarevoj kući u Beogradu na Dedinju i o tome ko je izdao **Mustafu Golubića**, po nekim izvorima, napisana je i jedna knjiga koja nikada nije odštampana, rukopisa nema, a postoje samo nagađanja o njenoj sudbini.

Nju je navodno napisao **Božin Simić**, bivši pripadnik *Crne ruke*, Golubićev saradnik, **Titov** ambasador u Ankari i čovjek koji je, po preporuci **Milana Antića**, ministra Dvora kneza **Pavla**, pripremio sve što je trebalo za uspostavljanje diplomatskih odnosa između Kraljevine Jugoslavije i SSSR-a u ljeto 1940.

Višnjevac je, inače, radio u Opštini, on je Golubiću napravio ličnu kartu na ime **Gojko Tomindžić**, a kasnije priznaje i da je na čelu organizacije za pravljenje lažnih isprava.

Po Gestapoovom dosjeu UDBB-193, BDS, koji se u javnosti pojavio 1991. godine, kada je u Arhivu Beograda otvorena dokumentacija o **Mustafi Golubiću**, Staljinovog generala su folksdojčeri zatekli upravo u kući **Tihomira Višnjevca** u Mirijevskom putu 97, sa lažnim dokumentima na ime **Luke Đerića**.

Đilas, Tito i Ranković

ponavlja da su gestapovci Golubića tokom ispitivanja strašno mučili i izmasakrirali. *Polomili su mu obe ruke, jednu nogu, više rebara, izbili sve prednje zube, itd. Ni na šta nije ličio, ali Nijemcima nije odao niti jedne vrijedne informacije, što oni korektno i priznaju u svojim zapisnicima*, navodi Filipović.

Iz tih 19 dana gestapovskog zatvora ostalo je zabilježeno i svjedočenje o posljednjim Golubićevim satima. Naime, tokom prvih dana okupacije, na osnovu Helmovih podataka, u prvoj grupi uhapšenih komunista u Beogradu našao se dr. **Ljubomir Živković**, kojeg je Golubić

zavrbovao za saradnju u Beču. Ovog doktora je u zatvoru prepoznao kolega kojem je pomagao tokom studija u Beču, Austrijanac dr. **Jung** i izdajejstvovao je da mu Živković bude dodijeljen kao pomoćnik ljekar zatvorenika.

"Jednog dana dr. Jung ga je odveo u ćeliju u kojoj je ležao teško isprebijani **Mustafa** i još jedan uhapšenik, **Stevan Majstorović**, jedini svjedok. **Mustafa** mu se povjerio: *Gotov sam! Nema mi spasa... Izdao me*

Tito! Ali, neka ga... Ja sam kriv što je sve ovako ispalo... Mene će sigurno dotući za vrijeme saslušanja, ali će zato njih Rusi smrviti kao ništa... SSSR ima 500.000 traktora i sve ih za kratko vrijeme može pretvoriti u tenkove... Obećaj, Majstoroviću, da ćeš jednog dana, ako ostaneš živ, to ispričati nekome ko to treba da zna... I ponavljao je kao refren: Kad bih se samo još jedanput dokopao slobode...", zapisano je u jednom feljtonu napisanom na osnovu dosjea otvorenog 1991, objavljenog početkom ove decenije u Beogradu. Po tom izvoru, dr. Živković je tad prišao Golubiću i odmah shvatio da je u teškom stanju: *Mustafine usne su bile kao od kamena, modre. Ali bio je pri punoj svijesti. Dao je znak dr. Živkoviću da priđe bliže. - Oni bugarski komunisti u Sofiji su pod batinama priznali da sam im slao razne*

I SESTRIĆ ADEM PRIJAVLJEN CENTRALI

Slavko Odić i **Slavko Komarica** navode da je u Beograd **Mustafa Golubić** posljednji put došao u martu 1940. godine i od tada je tu ostao sve do hapšenja i smrti, često mijenjajući ilegalne stanove.

Među malobrojnim koji su ga tada posjećivali bio je, po ovom izvoru, i njegov sestrić **Adem Kapetanović**.

"Studentski aktivista **Mile Šotra** mu je zajedljivo rekao da je saznao da je **Mustafa Golubić** u Beogradu, ali da je frakcionaš. To Mujku nije mnogo nasekiralo i uzbudilo: *Znam dobro otkuda to dolazi! Tebi mogu da kažem da ja nisam ni član KPJ, nego SKP(b). Sva lica koja su upoznata sa mojim boravkom, prijavljena su Centrali u Moskvi. I tvoje ime je gore. Ako me uhvate, Rusi će me sigurno zamijeniti. Moji drugovi u Sovjetskom Savezu kažu da je moj razvoj dijalektičan. Od nacionalnog, postao sam pravi proleterski revolucionar*", prenose Odić i Komarica.

Tu u prvo vrijeme stanuje kod nekog **Popovića**, sa kojim odlazi kod izvjesnog ginekologa dr. **Kusovca**, koji mu nalazi stan kod jedne penzionisane učiteljice u Ulici gospodara **Vučića** 158. Njoj se Golubić predstavio kao **Luka** i u njenoj kući navodno živi do kraja 1940, a onda seli

POLA MILIONA TRAKTORA

Gestapo je bio njemački pedantan - u dosjeu stoji da je Golubića major Gestapoa **Hans Helm** saslušavao četiri puta, 11, 13, 14. i 17. juna 1941, a da su bili prisutni i prevodilac **Egon Helerman**, te zapisničar **Dejerler**. U tekstu *Zaboravljeni Boš-*

falsifikovane pasoše. Kada mi je Gestapo predložio njihova saslušanja, smatrao sam da nije više potrebno da negiram. Glavno im nisam odao, iako su me polomili od batina - rekao je doktoru tad Golubić. Majstorovićevo svjedočenje o Golubićevoj tvrdnji da ga je izdao Tito jedno je od onih koji podgrijevaju tezu da je ovaj dirigent Crvenog orkestra vrlo svjesno žrtvovan. Ta teorija, uglavnom, glasi da je za sve kriv Rodoljub Čolaković. Odnosi Tita i Golu-

KRLEŽA ŠUTIO, KOSOVAC PITAO

Činjenica je da se o Mustafi Golubiću nije baš puno pričalo sve do polovine sedamdesetih godina prošlog vijeka. Mnogi izvori navode da su i kada se pisalo, većinom to bili apokrif, prepričavanja, saznanja iz druge ruke, dezinformacije penzionisanih Udbinih obavještajaca, ponajviše nevješte i pisane da se napakosti Josipu Brozu i da se on predstavi kao hladnokrvni ubica pravih komunista odanih SSSR-u. - Ni svemoćni Miroslav Krleža, Brozov prijatelj iz mladih dana, nije se usuđivao da ista kaže ili napiše o Mustafi. Ako bi se to ime spomenulo u njegovom prisustvu, Krleža bi odmah začutao i napuštao prostoriju - može se pronaći u jednom od izvora korištenih tokom pisanja ovog feljtona. Sa druge strane, međutim, postoje i svjedočenja koja daju drugačiju sliku. Jedno od takvih je ono bivšeg visokog komunističkog i

državnog funkcionera u BiH Dragutina Braće Kosovca, koji je Golubića viđao u Sarajevu prije Drugog svjetskog rata. On je prije deset godina Danima ispričao da je sedamdesetih godina prošlog vijeka, kao predsjednik Izvršnog vijeća BiH, više puta bio domaćin Titu tokom njegovih posjeta Koprivnici. - Jedne večeri za vrijeme odmora časkali smo o raznim stvarima. Tito je pričao o sumornoj atmosferi u hotelu Lux. Tom prilikom sam ja spomenuo Mujku Golubića i upitao ga da li je on poznao Mujku. Tito je rekao: *To je bio dobar čovjek. I ispričao da se sa njim sreo u Parizu u doba Španskog građanskog rata. Da su sjedili u jednom restoranu kada je naišao jedan poznanik koji je pozdravio Mujku. Poslije njegovog odlaska Mujke je rekao Titu: Čuvaj se tog čovjeka. I ništa više - ispričao je Kosovac.*

bića su, navodno, na nož došli puno prije Drugog svjetskog rata, još u vrijeme unutarpartijskih borbi jugoslovenskih komunista oko toga ko će preuzeti Partiju. U tim su borbama likvidirani Titovi glavni protivkandidat Petko Miletić i Titov prethodnik na mjestu generalnog sekretara Milan Gorkić, te njihove brojne pristaše, ugledni komunisti, španski borci, radnici na terenu. Opšte je i preovlađujuće mišljenje da se Golubić, koji jeste formalno bio vezan za Kominternu koja je, opet formalno, vodila kadrovsku politiku i u KPJ, u te frakcijske borbe nije petljao i nema dokumenata koji bi njega dovodili u vezu sa likvidacijama Titovih oponenta. Ali jednako tako je preovlađujuće i mišljenje da se njih dvojica nikako nisu voljeli.

TITO, ČOLAKOVIĆ, ĐILAS, RANKOVIĆ

Istoričar Miodrag Janković u jednom tekstu, objavljenom ove godine, navodi da Tito nije bio po volji ni Staljinu, te da su pojedini istoričari tvrdili da je Golubić pred sam rat iz Moskve poslan u Beograd kao specijalni povjerenik Kominterne sa zadatkom da konsoliduje redove KPJ, ukloni Tita i preuzme njegovo mjesto u Jugoslaviji. - U to vrijeme Tito je, kao i veći dio CK

KPJ, boravio u kući Ribnikarovih na Dedinu, koju je sve vrijeme obezbjeđivao Gestapo! Poslije eksplozije u Smederevu, 5. juna 1941. godine, njemačka policija je veoma brzo dobila dojavu ko je za to odgovoran i gdje se izvršilac krije. Vjerovatno bi ga Broz i ranije likvidirao da mu prethodno sovjetski otpravnik poslova u Beogradu nije prenio direktivu iz Moskve da Golubić ne smije da se dira - tvrdi Janković. Ova tvrdnja ima poveliku rupu - teško da bi Nijemci strijeljali Golubića kao švercera pasošima da su zaista znali koga imaju u rukama. Jer, cijena generala tajne policije i Staljinovog ličnog druga bila je u ta doba mnogo, mnogo veća od nekoliko lažnih dokumenata. Uostalom, u knjizi Partizanska obavještajna služba 1941-1942. Šta se stvarno događalo, autori Slavko Odić i Slavko Komarica podsjećaju da je Aleksandar Ranković u pismu Titu od 16. avgusta 1941. spomenuo mogućnost da Nijemci čuvaju uhapšenog Golubića za zamjenu. No, osim da je u Jugoslaviju poslan da ukloni Broza, Golubić je, po nekim izvorima, imao i zadatak da na mjesto vođe pokreta otpora instalira ni manje ni više nego Dražu Mihailovića. U tekstu Mustafa Golubić: Od Mlade Bosne do Staljinovog špijuna, ove

godine Momčilo Petrović tu priču o ubijanju Tita i instaliranju Draže pripisuje za ključku rukovodstva KPJ, te navodi kako je izgleda Golubića Nijemcima, po Titovom naređenju, prijavio jedan Crnogorac, poslije rata visoki komunistički funkcioner. A taj jedan Crnogorac bi, po različitim izvorima, trebao biti Milovan Đilas. Nadan Filipović navodi, recimo, da je Đilas kasnije tvrdio da je postojala odluka da se Mustafa Golubić bilo kako ukloni, odnosno da ga ubiju, jer su jugoslovenski komunisti dobili podatke da se on sprema likvidirati čak i Tita. "Kad je Radoljub Čolaković 15. aprila 1941. godine sreo Mustafu u Sarajevu ovaj mu je neoprezno rekao Valter neće dugo trajati i moraće da bude maknut. Rodoljub Čolaković u svojim memoarima priznaje da je to odmah javio Titu, čije je konspirativno ime u to doba bilo Valter. Tu mogućnost potvrđuje i poznati novinar Živorad Mihajlović (Dosijske, Beograd, 1989), koji je raspolagao dokumentovanim dokazima da je Milovan Đilas otkucio Mustafu Golubića Nijemcima, jer je Mustafa zaista i došao u okupiranu Jugoslaviju sa zadatkom da likvidira Tita i da na licu mjesta organizira ustanak pod vođstvom Sovjetskog saveza i Staljina", navodi Filipović. Neki izvori, opet, pozivajući se na umrlog novinara, književnika i publicistu Živorada Šilju Mihajlovića, kojeg opisuju kao odličnog poznavaooca označkih tajni, tvrde da je Golubić u Beograd došao 1939. da bi ubio Živojina Pavlovića zvanog Ždrebe, pisca čuvene disidentske knjige Bilans sovjetskih termidora. Po ovim izvorima, Golubić je tad uspostavio vezu sa Dragišom Vasićem, Živkom Topalovićem i još nekim bivšim članovima Crne ruke, ali je brzo pao u oči Đilasu i Rankoviću. Oni su, navodno, na to skrenuli pažnju Titu, koji je u Beogradu od maja 1941, ali je on uspio razgovarati sa tadašnjim sovjetskim otpravnikom poslova u Beogradu koji mu je preneo direktivu iz Moskve da Golubić ne smije da se dira, pa je za neko vrijeme zaustavio svoje navodno naređenje da se Staljinov general likvidira. Kako god, još dok je trajala operacija za oslobođenje Beograda, u oktobru 1944. vojnici SMERSH-a, obavještajne službe III Ukrajinskog fronta Crvene armije, dobili su zadatak da pronađu Golubićevo tijelo, da ga ekshumiraju i pošalju u Sovjetski savez. To su i uradili. "Autopsiju je izvršio dr Vojislav Stojanović. Tom prilikom je utvrđeno da su mu skoro sve kosti bile polomljene. Posmrtni ostaci Mustafe Golubića su sahranjeni u Moskvi uz najveće vojne počasti", pišu Miodrag Janković i Veljko Lalić.

(nastavit će se)

Svakom prema hladu

Sad nije pjevao Damir Imamović nego Puhni mi puhni hladane, dođi mi dođi dragane, u moju bašću zelenu, pod moju ružu rumenu. To me je podsjetilo da moram cvijeće zaliti i to vodom od jučer. Jer u mene azaleje, sobni vriješak, orhideja i kaktus ne vole tvrdu vodu...

PIŠE: Asaf Bećirović

KOČNICE: Jučer mi je trebalo tri dana da se probudim.

Jedva.

Kad sam napokon uspio, sav zadovoljan počeo sam se po jajima. I tad mi je na um palo da žene kad ujutro se bude trljaju oči. Šta će, jadnice, nemaju jaja! Al' dobro sad! Ko šta ima, to i trlja.

Po običaju, upalio sam radio. Volim ga slušati dok si spravljam kafu.

Damir Imamović je pjevao o dva draga koja su se vrlo milovala, na jednoj se česmi umivala, o jedan se peškir otirala.

A ja sam, čekajući da voda zadrhti u džezvi, listao račune.

"Kad platim struju, kiriju, vodu, smeće, ostaje mi da odjavim telefon!", zaključio sam.

I nazvao Seneta da mi posudi 50 maruna. Jer neki mi je dan rekao da zatreba l' mi para, zovnem ga. "Jebiga, haveru! Da si jučer nazvao, dao bih ti. Sejo je bio brži. Trebalo je da rezervišiš!", pravdao se Sene. "Meščini, Sene, sa prijateljima ti je kao sa kočnicama: otkazu kada se najmanje nadaš!", kažem ja njemu i pojačam radio.

IZBORI: Sad nije pjevao Damir Imamović nego Puhni mi puhni hladane, dođi mi dođi dragane, u moju bašću zelenu, pod moju ružu rumenu.

To me je podsjetilo da moram cvijeće zaliti i to vodom od jučer. Jer u mene azaleje, sobni vriješak, orhideja i kaktus ne vole tvrdu vodu pa sam ih zalijevao ustajalom. Azaleje su se bunile. Tražile su još vode, ali sam ih naružio rekavši da ne budu tako sebične jer nisu same u sobi. Šta će, jadnice, ušutjele su se.

Potom sam kanio pipsati cvijeće. Pipsam ja tako, pipsam, kad sa sobnog vrijeska javi se bubamara. Išće da je ne pipsam.

"A što te ne bih popipsao?", pitao sam.

"Zato što odijelo raznih boja ova buba ima, al' crveno sa tačkicama najdraže je svima!", rekla je bubamara, pa je nisam pipsao.

Potom se javio leptir. Rekao da, kad nisam bubamaru, ni njega ne bi trebalo pipsat. Jer nježan je i lijep kao cvijet, veseli je njegov let, pa gdje je cvijeće tamo lijeće. Plus ima krila a nije tica, a bio je gusjenica.

Nisam popipsao ni njega. Ali nešto se popipsati moralo?

Težak izbor!?

Helem, grinja je stradala. Jer hrani se mojom orhidejom, a i komšinica je rekla da grinje prenose bolest sa biljke na biljku. Jeb'le sliku svoju.

SENE: Onda je nazvao Sene. Mislio sam, zbavio mi 50 maruna za posudit.

Al' jok. Zvao je da kaže kako obavezno tre-

ca je rekla da ne treba biti vulgaran.

Podržao ju je slušatelj koji se predstavio kao član SDPBiH rekavši da nema, drugarice voditeljice, ničeg boljeg od vaspitanog naroda.

"E, vaspitan narod možeš svuda da vodiš sa sobom!", pomislio sam i htio to reći u eter, ali me je pretekao drugi.

Kad su mu rekli da je u eteru, poselamio je i sve u studiju i rekao da bi Zlatka Lagumdžiju trebalo otjerat s izbornih listi.

Tu se ja dofatim telefona, u eter poručim: "Moj prethodnik nije u pravu. Neka nam Zlaje na listi. Kao opomene!"

Sad se razvila živa debata. Zvali slušatelji i svašta nagovorili o izborima i kandidatima.

Većina je zaključila da izbori ne mogu ništa promijeniti. A i kada bi mogli, vlast bi ih ukinula.

BIJEDA: Ali je meni i nakon emisije nedostajalo onih 50 maruna za račune. Sjetim se tetka i tetke. Nakon razvoda tetka je otišla živjeti u Srbiju, a tetak u Hrvatsku. Uradili su to, kako su objasnili ostatku porodice, da im se putevi više nikad ne ukrste.

Nejse.

Nazovem ja tetku, tražim marune.

"Bogme sam ti ja na ivici bijede!", rekla je.

Sad mi je jedina nada bio tetak.

Objasnim da ako mi ne bude pomogao sa 50 maruna, ostat ću bez telefona pa se nećemo moć čut.

"Jazuk!", rekao je tetak. "Al' ja sam ti na ivici bijede!"

"Ako ste ti i tetka na ivici bijede, ja sam usred bijede!", rekao sam i poklopio slušalicu.

Uzeo si šalicu sa kafom i odninao na balkon. U hlad.

Mislio sam na one račune al' sam bio opušten. I bilo mi je fino.

Okrenuo sam Senetov broj i rekao mu: "Znaš šta, Sene?"

"Šta?", pitao je on.

"Svakom prema hladu!", rekao sam ja i isključio mobilni. ●

DOBRO DOŠLI U HAYATOVU PORODICU

www.hayat.ba

Iskoristi maksimalno SUPER akciju **moja t.v** !

Za 1 KM podnesi zahtjev za bilo koji MojaTV paket i uživaj u brojnim benefitima digitalne televizije uz **50% popusta na prve tri mjesečne naknade!**

Svim novim rezidencijalnim korisnicima su na raspolaganju paketi:	MojaTV BH MojaTV Basic	sadržaj paketa: TV usluga
	MojaTV Phone MojaTV Phone+	TV usluga + fiksna telefonska usluga
	MojaTV Net MojaTV Net Speed	TV usluga + usluga xDSL pristupa Internetu
	MojaTV Full MojaTV Full+ MojaTV Full Speed+	TV usluga + fiksna telefonska usluga + usluga xDSL pristupa Internetu
	MojaTV Premi	TV usluga + fiksna telefonska usluga + usluga xDSL pristupa Internetu + mobilna telefonska usluga

Novim poslovnim korisnicima je na raspolaganju **paket MojaTV Biz**.

Postani korisnik MojaTV i prati TV programe u vrhunskoj kvaliteti!

Više informacija na www.bhtelecom.ba ili pozivom na broj Kontakt centra BH Telecoma: 1444.

MojaTV. Uvijek bolja i bogatija.

Dajemo više. BH Telecom

